

KVARTALSRAPPORT 4. KVARTAL 2017

- urevidert -

Kvartalsregnskap 4. kvartal 2017

Hovedtall konsern	3
Styrets beretning	4
Regnskap Sparebanken Øst Konsern	
Resultatregnskap	14
Balanse	15
Endring egenkapital	16
Kontantstrømoppstilling.....	17
Note 1 Grunnlag for utarbeidelse av regnskapet.....	18
Note 2 Driftssegmenter.....	20
Note 3 Kapitaldekning.....	21
Note 4 Tap på utlån og garantier kunder	23
Note 5 Misligholdte og tapsutsatte engasjementer kunder	24
Note 6 Innskudd fra kunder fordelt på sektor og næring	25
Note 7 Brutto utlån til kunder fordelt på sektor og næring.....	25
Note 8 Geografisk fordeling av brutto utlån kunder.....	25
Note 9 Kredittrisiko.....	26
Note 10 Klassifisering av finansielle eiendeler og forpliktelser.....	27
Note 11 Finansielle eiendeler og forpliktelser.....	28
Note 12 Verdipapirgjeld og ansvarlig lånekapital.....	30
Note 13 Finansielle derivater.....	31
Note 14 Motregning finansielle instrumenter	33
Note 15 Netto renteinntekter.....	34
Note 16 Netto verdiendringer og gevinst/tap på finansielle instrumenter.....	34
Note 17 Driftskostnader.....	34
Note 18 Garantiansvar og andre poster utenom balansen.....	35
Note 19 Egenkapitalbevis.....	36
Regnskap Sparebanken Øst Morbank	
Resultatregnskap	37
Balanse	38
Endring egenkapital	39
Kontantstrømoppstilling.....	40
Tilleggsinformasjon Sparebanken Øst Konsern	
Nøkkeltall.....	41
Nøkkeltall beskrivelse.....	42
Resultatutvikling.....	43
Balanseutvikling	44

Hovedtall - konsern

Resultatregnskap (Beløp i mill.)	4. kvartal 2017	4. kvartal 2016	Året 2017	Året 2016
Netto renteinntekter	145,1	129,1	562,5	545,8
Netto provisjonsinntekter	12,4	11,0	45,3	42,7
Netto resultat fra finansielle eiendeler	5,6	19,7	46,8	102,7
Andre driftsinntekter	6,9	9,2	62,4	27,2
Sum netto inntekter	170,0	169,0	717,0	718,4
Sum driftskostnader	70,2	66,5	277,4	284,3
Resultat før tap	99,8	102,5	439,6	434,1
Tap på utlån og garantier	-1,7	1,7	7,2	6,7
Resultat før skattekostnad	101,5	100,8	432,4	427,4
Skattekostnad	24,8	20,5	100,0	96,2
Resultat etter skatt	76,7	80,3	332,4	331,2
Nøkkeltall	4. kvartal 2017	4. kvartal 2016	Året 2017	Året 2016
Lønnsomhet				
Egenkapitalrentabilitet	9,31	10,40	10,59	11,23
Rentenetto i % av GFK	1,57	1,43	1,54	1,54
Resultat etter skatt i % av GFK	0,83	0,89	0,91	0,94
Kostnader i % av GFK	0,76	0,74	0,76	0,80
Kostnader i % av inntekter (før tap på utlån/garantier)	41,29	39,35	38,69	39,57
Kostnader i % av inntekter (ekskl. avk. på finansielle invest.)	42,70	44,54	41,39	46,18
Balansetall				
Netto utlån til kunder	30.972,4	29.695,7	30.972,4	29.695,7
Utlånsvekst (kvartal/12mnd)	1,80	-0,06	4,30	6,15
Innskudd	13.971,8	13.887,4	13.971,8	13.887,4
Innskuddsvekst (kvartal/12mnd)	0,22	0,13	0,61	5,53
Gjennomsnittlig egenkapital	3.268,0	3.070,9	3.140,2	2.950,1
Gjennomsnittlig forvaltningskapital (GFK)	36.780,5	35.843,8	36.497,2	35.420,3
Nedskrivninger på utlån og mislighold				
Tap i % av netto utlån til kunder (IB)	-0,02	0,02	0,02	0,02
Nedskrivninger i % av brutto utlån til kunder	0,32	0,36	0,32	0,36
Netto misligholdte og tapsutsatte eng. i % av netto utlån	0,36	0,47	0,36	0,47
Soliditet				
Ren kjernekapitaldekning (%)	17,49	17,21	17,49	17,21
Kjernekapitaldekning (%)	19,44	19,19	19,44	19,19
Kapitaldekning (%)	21,39	21,17	21,39	21,17
Risikovektet volum (beregningsgrunnlag)	17.960,0	17.696,7	17.960,0	17.696,7
Uvektet kjernekapitalandel (Leverage Ratio) (%)	9,23	9,24	9,23	9,24
Likviditet				
Innskuddsdekning	45,11	46,77	45,11	46,77
LCR (%)	204,15	284,00	204,15	284,00
Kontor og årsverk				
Antall bankkontorer	25	25	25	25
Årsverk	181	209	181	209
Egenkapitalbevis				
Eierbrøk (morbank) (%)*	36,21	37,67	36,21	37,67
Antall egenkapitalbevis	20.731.183	20.731.183	20.731.183	20.731.183
Bokført egenkapital pr. bevis	58,57	57,30	58,57	57,30
Resultat pr. egenkapitalbevis	1,34	1,46	5,81	6,02
Utbytte pr. bevis	5,00	4,00	5,00	4,00
Omløpshastighet	19,66	20,70	19,31	12,04
Kurs	55,25	52,00	55,25	52,00

* For eierbrøk pr. 01.01.2018, se note 19
For definisjon av nøkkeltall, se side 42

Styrets beretning

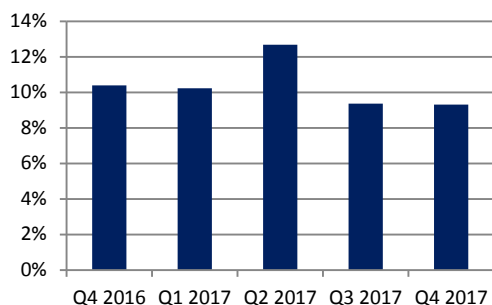
Sparebanken Øst oppnådde et resultat etter skatt på 76,7 mill. kroner i 4. kvartal 2017 som gir en egenkapitalrentabilitet på 9,31 prosent. Resultat per egenkapitalbevis er 1,34 kroner i kvartalet. Porteføljen av netto misligholdte og tapsutsatte lån er fortsatt meget lav og utgjør ved utgangen av kvartalet 0,36 prosent av netto utlån til kunder. Tap på utlån til kunder er lavt og det er netto inntektsført 1,7 mill. kroner i kvartalet. Vekst i utlån til kunder er 1,80 prosent i kvartalet, mens innskudd fra kunder viser en vekst på 0,22 prosent i samme periode.

Resultatet etter skatt for 2017 ble 332,4 mill. kroner som gir en meget god egenkapitalrentabilitet på 10,59 prosent. Resultat per egenkapitalbevis er 5,81 kroner. Det foreslås et kontantutbytte på 5,00 kroner per egenkapitalbevis og avsetning til samfunnsutbytte på 51,9 mill. kroner. Grunnlaget for årets utbytte til egenkapitalbeviserne er basert på bankens gode inntjening, lave kredittrisiko og meget solide kapitaldekning. Netto renteinntekter har hatt en positiv utvikling gjennom hele 2017 og øker med 16,7 mill. kroner sammenlignet med 2016. Sparebanken Øst har i 2017 inntektsført gevinst ved salg av eiendommer på til sammen 36,2 mill. kroner før skatt. Netto verdiendringer og gevinst/tap fra finansielle instrumenter gir et svakere positivt resultatbidrag på 30,5 mill. kroner i 2017 mot 75,8 mill. kroner i 2016. Tap på utlån til kunder utgjør 7,2 mill. kroner i 2017. Banken er meget solid med en ren kjernekapitaldekning på 17,49 prosent. Vekst i netto utlån til kunder er 4,30 prosent siste 12 måneder, mens innskudd øker med 0,61 prosent i samme periode.

Resultatet i kvartalet

Sparebanken Øst oppnådde et resultat etter skatt i 4. kvartal 2017 på 76,7 mill. kroner. Tilsvarende var resultatet etter skatt 80,3 mill. kroner i 4. kvartal 2016.

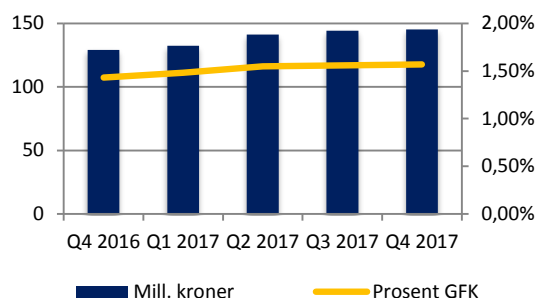
Egenkapitalrentabiliteten i 4. kvartal var 9,31 prosent mot 10,40 prosent for samme kvartal i 2016. Tabellen nedenfor viser egenkapitalrentabiliteten de fem siste kvartalene.

Netto renteinntekter

Netto renteinntekter øker med 16,0 mill. kroner og utgjør 145,1 mill. kroner i 4. kvartal 2017 mot 129,1 mill. kroner i samme kvartal i 2016. Netto renteinntekter utgjør 1,57 prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital i 4. kvartal 2017. Tilsvarende tall for samme kvartal i 2016 var 1,43 prosent.

Figuren nedenfor viser netto renteinntekter i mill. kroner og prosent de fem siste kvartalene.

Netto andre driftsinntekter

Netto andre driftsinntekter omfatter provisjonsinntekter og -kostnader, utbytte, netto verdiendringer og gevinst/tap fra finansielle instrumenter og andre inntekter. Netto andre driftsinntekter var 24,9 mill. kroner i 4. kvartal 2017 sammenlignet med 39,9 mill. kroner i samme kvartal i 2016.

- Netto provisjonsinntekter utgjør 12,4 mill. kroner og viser en økning på 1,4 mill. kroner mot samme kvartal i fjor.
- Netto verdiendringer og gevinst/tap fra finansielle instrumenter utgjør 5,5 mill. kroner mot 19,7 mill. kroner i samme periode i fjor. Garantiavtalen med Eksportfinans ASA ble terminert 31.12.2017 og banken har inntektsført et termineringshonorar på 2,7 mill. kroner i tillegg til den ordinære verdiendringen på garantien. I 4. kvartal 2016 ble det inntektsført 17,6 mill. kroner knyttet til etteroppgjør på aksjer i Nets som ble solgt i 2014.
- Andre driftsinntekter utgjør 6,9 mill. kroner i 4. kvartal 2017 sammenlignet med 9,2 mill. kroner i samme kvartal i 2016.

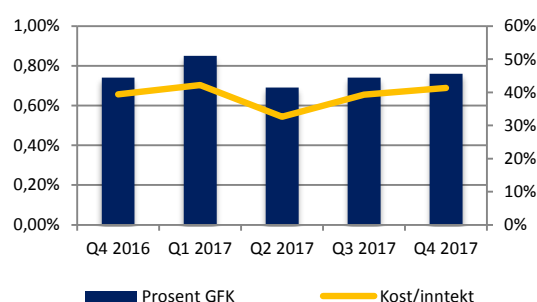
Driftskostnader

Sum driftskostnader utgjør 70,2 mill. kroner i 4. kvartal 2017 sammenlignet med 66,5 mill. kroner for samme kvartal i 2016. Endringen består av følgende:

- Lønn utgjør 38,9 mill. kroner i 4. kvartal 2017 mot 35,7 mill. kroner i samme kvartal i fjor. Økningen knytter seg til finansskatt innført i 2017 og avsetning til overskuddsdeling. Antall årsverk er de siste 12 måneder redusert med 28 årsverk til 181 årsverk, tilsvarende 13,4 prosent.
- Administrasjonskostnader utgjør 12,8 mill. kroner i 4. kvartal 2017 mot 12,3 mill. kroner i samme kvartal i 2016.

- Avskrivninger og nedskrivninger utgjør 3,7 mill. kroner mot 5,6 mill. kroner for samme periode i fjor.
- Andre driftskostnader utgjør 14,8 mill. kroner i 4. kvartal 2017 mot 12,9 mill. kroner i samme kvartal i 2016.

Figuren nedenfor viser sum driftskostnader i prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital og kostnader i prosent av inntekter før tap på utlån og garantier i de fem siste kvartalene.

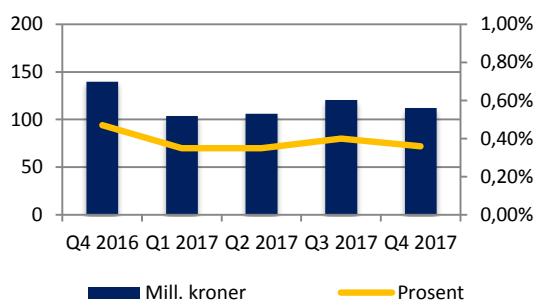
Mislighold og tap

Netto misligholdte og tapsutsatte engasjementer er redusert sammenlignet med 4. kvartal 2016 og utgjør 0,36 prosent av netto utlån per 4. kvartal 2017. Dette er ned fra 0,47 prosent i samme periode i fjor.

Tap på utlån til kunder er inntektsført med 1,7 mill. kroner i 4. kvartal 2017. Til sammenligning utgjorde tap på utlån 1,7 mill. kroner i 4. kvartal 2016.

Individuelle nedskrivninger på utlån og garantier utgjør 63,1 mill. kroner ved utgangen av 4. kvartal 2017 mot 67,3 mill. kroner ved utgangen av 4. kvartal 2016. Nedskrivninger på grupper av utlån til kunder utgjør 34,8 mill. kroner ved utgangen av 4. kvartal 2017 mot 40,3 mill. kroner ved utgangen av 4. kvartal 2016.

Etterfølgende figur viser netto misligholdte og tapsutsatte engasjementer i mill. kroner og i prosent av netto utlån de fem siste kvartalene.

Resultat for 2017

Sparebanken Øst oppnådde i 2017 et resultat etter skatt på 332,4 mill. kroner, som er en økning på 1,2 mill. kroner sammenlignet med 2016. Egenkapitalrentabiliteten i 2017 ble 10,59 prosent mot 11,23 prosent i 2016.

Netto renteinntekter utgjør 562,5 mill. kroner i 2017 og øker med 16,7 mill. kroner sammenlignet med 2016.

Netto provisjonsinntekter utgjør 45,3 mill. kroner i 2017 og viser en økning 2,6 mill. kroner sammenlignet med 2016.

Mottatt utbytte i 2017 utgjør 16,3 mill. kroner, hvorav 15,8 mill. kroner er utbytte fra Frende Holding AS. Til sammenlikning utgjorde mottatt utbytte 26,9 mill. kroner i 2016 og besto i all hovedsak av mottatt utbytte fra Frende Holding AS med 10,6 mill. kroner og utdeling av kontantvederlag fra Visa Norge FLI med 15,6 mill. kroner.

Netto verdiendringer og gevinst/tap fra finansielle instrumenter utgjør 30,5 mill. kroner i 2017 mot 75,8 mill. kroner i 2016. Lavere spreadinngang på obligasjoner til virkelig verdi i 2017 medførte at positiv verdiendring var 10,6 mill. kroner lavere sammenlignet med 2016. Videre ble det i 2016 inntektsført 15,7 mill. kroner knyttet til endringer i bankens garantiansvar overfor Eksportfinans ASA samt inntektsført 17,6 mill. kroner knyttet til etteroppgjør på aksjer i Nets som ble solgt i 2014.

Andre driftsinntekter utgjør 62,4 mill. kroner i 2017 mot 27,2 mill. kroner i 2016. Gevinst ved

salg av eiendommer i 2017 utgjør 36,2 mill. kroner. Konsernets leieinntekter fra fast eiendom er i 2017 lavere som følge av redusert eiendomsportefølje.

Konsernets driftskostnader for 2017 er 277,4 mill. kroner mot 284,3 mill. kroner i 2016. I 2016 ble det foretatt en nedskrivning på 10,0 mill. kroner på eiendom i et av bankens datterselskaper. Inkludert i kostnadene for 2017 inngår kostnadsøkning som følge av finansskatt på 6,1 mill. kroner og avsetning til overskuddsdeling på 2,5 mill. kroner.

Tap på utlån til kunder utgjør 7,2 mill. kroner i 2017 mot 6,7 mill. kroner i 2016.

Individuelle nedskrivninger på utlån og garantier utgjør 63,1 mill. kroner ved utgangen av 2017 mot 67,3 mill. kroner ved utgangen av 2016. Nedskrivninger på grupper av utlån er redusert med 5,5 mill. kroner sammenlignet med 2016 og utgjør 34,8 mill. kroner ved utgangen av 2017.

Forslag til overskuddsdisponering

Styret foreslår at morbankens årsoverskudd i 2017 blir disponert som vist nedenfor.

(Beløp i mill. kroner)	
Utbytte egenkapitalbevis	103,7
Til utjevningsfond	17,4
Til egenkapitalbeviseneierne	121,1
Samfunnsutbytte	51,9
Til grunnfond	161,4
Til samf.utbytte og grunnfond	213,3
Morbankens årsoverskudd	334,4

Et kontantutbytte på 5,00 kroner per egenkapitalbevis utgjør 86,17 prosent av konsernresultatet som tilfaller egenkapitalbeviseneierne. Avsetning til samfunnsutbytte på 51,9 mill. kroner tilsvarer 50,07 prosent av utbyttet til egenkapitalbeviseneierne.

Samlet kontantutbytte og samfunnsutbytte utgjør 155,6 mill. kroner som tilsvarer 46,53 prosent av morbankens samlede resultat.

Banken har valgt å avvike den vedtatte utbyttepolitikken, som tar sikte mot at 50 til

75 prosent av overskuddet tilordnet egenkapitalbevisene utbetales som utbytte. Styrets vurdering er at det foreslåtte kontant-utbyttet er forsvarlig da konsernet har en meget god kapitaldekning, lav kredittrisiko og god inntjening.

Balansen per 31.12.2017

Forvaltningskapitalen øker med 1.199,4 mill. kroner sammenlignet med 31.12.2016 og utgjør 36.994,1 mill. kroner ved utgangen av 2017.

Eiendeler

- Kontanter og fordringer på sentralbanker utgjør 341,2 mill. kroner per 31.12.2017 mot 311,9 mill. kroner per 31.12.2016.
- Netto utlån til kredittinstitusjoner utgjør 5,7 mill. kroner per 31.12.2017 mot 9,5 mill. kroner per 31.12.2016. Utlån til kredittinstitusjoner er i sin helhet interbanklån i Norge.
- Netto utlån til kunder utgjør 30.972,4 mill. kroner per 31.12.2017 mot 29.695,7 mill. kroner per 31.12.2016. Det er en økning på 1.276,7 mill. kroner siste 12 måneder, tilsvarende 4,30 prosent. Netto utlån til personkunder økte med 3,44 prosent og netto utlån til næringskunder økte med 9,89 prosent. Brutto utlån til personkunder utgjør 85,80 prosent av totale utlån til kunder. Risikoen i porteføljen av utlån til bedrifter er redusert de siste årene. Sammen med betydelig reduksjon av misligholdte og tapsutsatte utlån gir dette et godt grunnlag for vekst i utlån til bedrifter.
- Beholdningen av sertifikater og obligasjoner utgjør 4.515,1 mill. kroner per 31.12.2017 mot 4.490,5 mill. kroner per 31.12.2016. Beholdningen består i sin helhet av likviditetsportefølje. For likviditetsporteføljen er vektet gjennomsnittlig løpetid frem til avtalt forfall beregnet til 2,30 år.
- Bankens aksjer i Frende Holding AS er klassifisert som «tilgjengelig for salg», og er ved utgangen av 2017 verdsatt til 235,0 mill. kroner.
- Bankens aksjer i Eksportfinans ASA er også klassifisert som «tilgjengelig for salg» og er ved utgangen av 2017 verdsatt til 195,0 mill. kroner. Garantiavtalen (PHA) med Eksportfinans ASA er terminert med virkning fra 31.12.2017.
- Bankens medlemskap i Visa Norge FLI er verdsatt til 8,0 mill. kroner per 31.12.2017. Verdien består av fremtidig kontantoppgjør samt rettigheter i aksjer i Visa Inc. Banken eier også rettigheter til aksjer i Visa Inc via Visa Norge Holding 1 AS, verdsatt til 8,0 mill. kroner per 31.12.2017.
- Sparebanken Øst har en eierandel i Balder Betaling AS på 6,91 prosent. Selskapet er eid av flere uavhengige banker. Balder Betaling AS har som hovedformål å eie aksjer i Vipps AS. Balder Betaling AS ble stiftet i 2017 og banken har deltatt i etterfølgende emisjoner. Bankens aksjer i Balder Betaling AS er verdsatt til 9,3 mill. kroner ved utgangen av 2017.

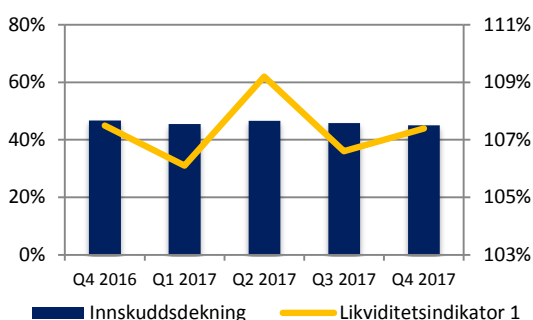
Gjeld

- Innskudd fra kunder utgjør 13.971,8 mill. kroner per 31.12.2017 mot 13.887,4 mill. kroner per 31.12.2016. Det er en økning siste 12 måneder på 84,4 mill. kroner, tilsvarende 0,61 prosent. Innskuddsdekningen i konsernet ved utgangen av 2017 var 45,11 prosent mot 46,77 prosent ved utgangen av 2016.
- Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer utgjør 18.228,5 mill. kroner per 31.12.2017 mot 17.614,6 mill. kroner per 31.12.2016. Likviditetssituasjonen målt som langsiktig finansiering i prosent av illikvide eiendeler (Likviditetsindikator 1) utgjorde 107,4 prosent ved utgangen av 2017 mot 107,5 prosent ved utgangen av

2016. LCR utgjør 204,15 prosent ved utgangen av 2017 mot 284,00 prosent per 31.12.2016. En konservativ investeringspolitikk medfører at en høy andel verdipapirer teller med i LCR-beregningen. Forfallsstrukturen påvirker LCR i stor grad.

- Andre langsiktige låneopptak utgjør 330,1 mill. kroner ved utgangen av 2017 mot 90,2 mill. kroner per 31.12.2016.
- Kortsiktige innlån (definert som innlån med gjenstående løpetid under 1 år) utgjør 2.215,0 mill. kroner.

Figuren nedenfor viser innskuddsdekning (blå/venstre) og langsiktig likviditet i prosent av illikvide eiendeler (gul/høyre) de fem siste kvartalene.

Kapitaldekning

- Kapitaldekningen målt ved ren kjernekapital utgjorde 17,49 prosent ved utgangen av 2017, som er en økning fra 17,21 prosent ved utgangen av 2016.

Ved beregning av ren kjernekapital er det ved utgangen av 2017 også justert for fradragposter i form av «goodwill-fradrag» på verdsettelsen av Frende Holding AS.

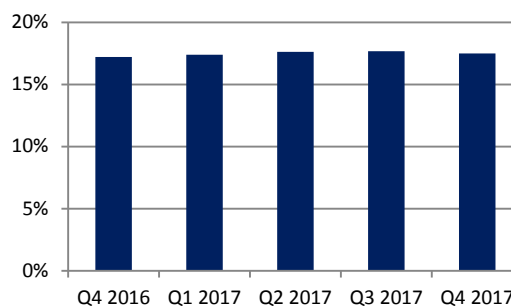
Finanstilsynet har, med hjemmel i finansforetakslovens § 13-6 syvende ledd, fattet vedtak om at bankens pilar 2-krav skal være 2,3 prosent av beregningsgrunnlaget. Pilar 2-kravet er knyttet til risikofaktorer som ikke er dekket av pilar 1 og som skal dekkes av ren kjernekapital. Kravet trådte i kraft 30. juni 2017.

Gitt dagens nivå på motsyklisk buffer på 2,0 prosent, innebærer dette et samlet krav for ren kjernekapital på minst 14,3 prosent. Sparebanken Øst har en målsetting om minimum 14,5 prosent ren kjernekapital.

Det foreligger et forslag fra Finanstilsynet om ny metode for vurdering av eierrisiko knyttet til eierandeler i hel- og deleide forsikringsforetak. Foreslått metode består i å beregne et totalt kapitalbehov, justert for pilar 1 beregnet krav. Sparebanken Øst sine beregninger anslår at ny metode vil kunne medføre et økt pilar 2-krav på ca. 44 basispunkter.

- Netto ansvarlig kapital utgjorde 3.841,5 mill. kroner ved utgangen 2017, hvorav konsernets kjernekapital utgjorde 3.491,6 mill. kroner. Med et beregningsgrunnlag på 17.960,0 mill. kroner tilsvarer dette en kapitaldekning på 21,39 prosent hvorav kjernekapitaldekningen utgjør 19,44 prosent. Banken benytter standardmetoden ved beregning av minimumskrav til ansvarlig kapital for kredittrisiko.
- Uvektet kjernekapitalandel utgjorde 9,23 prosent ved utgangen av 2017 mot 9,24 prosent ved utgangen av 2016. Finansdepartementet besluttet 20. desember 2016 krav til uvektet kjernekapital for banker på til sammen 5,00 prosent. Kravet gjelder fra og med 30. juni 2017.

Etterfølgende figur viser utviklingen i ren kjernekapital (inkl. 50 prosent av udisponert resultat) de fem siste kvartalene.

Makroøkonomisk utvikling

Veksten i norsk økonomi er bedret, både eksport og forbruk har økt. Oljeprisen har økt jevnt fra juni, og investeringene forventes å øke i årene som kommer. Prisveksten har økt noe, men forventes fortsatt å være lav. Registrert arbeidsledighet fortsetter å falle. Etter flere år med meget sterk boligprisvekst på Østlandet har vi fra februar sett en betydelig nedgang i Oslo, blant annet som følge av innstramningen i boliglånsforskriften. Usikkerheten i den videre utviklingen i boligprisene er noe redusert. Styret følger denne utviklingen nøye. Norges Bank forventer at styringsrenten forblir på dagens nivå fremover, med en mulig økning på slutten av året.

Risikoforhold

Kredittrisiko

Sparebanken Øst har en kredittstrategi som omhandler ulike typer kredittrisiko knyttet til utlån, kreditter og garantier ytet til kunder innenfor person- og næringsmarkedet, samt motpartsrisiko for verdipapirer.

Kredittstrategien bidrar til å sikre at bankens aktiviteter innenfor kredittområdet er i tråd med de rammebetingelser og retningslinjer som følger av bankens overordnede forretningsidé og strategiske planer, herunder at aktivitetene er forsvarlige i forhold til bankens evne og vilje til å bære risiko.

Banken har en etablert kredittportefølje med en kvalitet og sammensetning som sikrer bankens lønnsomhet på kort og lang sikt, og sikrer at bankens håndtering av kredittrisiko skjer i samsvar med de krav som følger av lover, forskrifter, rundskriv fra myndighetene og andre regulatoriske forhold.

Prinsippene i strategidokumentet er videreført i bankens kreditthåndbøker samt bankens etablerte instruksverk.

Innenfor person- og næringsmarkedet står betjeningsevne og betjeningsvilje sentralt i

kredittvurderingene. Måling av risiko ved utlån til kunder skjer gjennom risiko-klassifisering av kunder. Risikoklassifiseringen er etablert som en integrert del av kredittprosessen og kravet til årlig reklassifisering av låneengasjement er ivaretatt. Utviklingen i kredittrisiko følges løpende opp med rapporter til bankens ledelse og kvartalsvise rapporter til bankens styre.

Bankens geografiske nedslagsfelt gir tilgang til et stort markedsområde med fleksibilitet med hensyn til kunder og segmenter. Bankens utlånsportefølje fordeler seg geografisk i hovedsak til det sentrale østlandsområdet.

Lav andel utlån innenfor næringsmarkedet bidrar til generelt lav konsentrasjonsrisiko for banken. Eksponering mot næringsseiendom utgjør en relativt stor andel av næringsporteføljen, men en begrenset andel av bankens totale utlånsportefølje.

Lån og kreditter til personmarkedet gis som hovedregel mot pant i bolig. Banken har en lav eksponering knyttet til lån og kreditter uten tilhørende sikkerhet.

Banken tar også kredittrisiko gjennom forvaltning av likviditetsreserver og overskuddslikviditet. Banken har til hensikt å holde rentebærende papirer med lav kredittrisiko for likviditetsformål (reserve for avhendelse ved behov), som grunnlag for deponering for låneadgang i sentralbanken eller begge deler.

Bankens kredittrisiko overvåkes kontinuerlig og det foreligger oppdaterte oversikter over bankens totale motpartsrisiko.

Markedsrisiko

Sparebanken Øst har en finansstrategi som skal bidra til å sikre at bankens aktiviteter innenfor finansområdet er i tråd med de rammebetingelser og retningslinjer som følger av bankens overordnede forretningsidé, strategiske planer og budsjetter, samt at aktivitetene er forsvarlige i forhold til bankens evne og vilje til å bære risiko.

Videre skal finansstrategien bidra til å sikre at bankens håndtering av finansiell risiko skjer i samsvar med de krav som følger av lover, forskrifter, rundskriv fra myndighetene og andre regulatoriske forhold. Sparebanken Øst har en likviditetsportefølje bestående av rentebærende verdipapirer i hovedsak utstedt av nordiske kredittforetak, norske banker, kommuner, stat og statsgaranterte foretak. Gjennom dette tar banken kredittspreadsrisiko.

Renterisiko holdes innenfor fastsatte rammer og begrenses ved at eiendeler og gjeld i all hovedsak har flytende rente eller er swappet til flytende rente. Valutarisiko reduseres ved inngåelse av terminforretninger eller basis-swapper. Banken har svært liten rente- og valutarisiko. Eksponering mot egenkapital-instrumenter utover bankens datterselskaper og strategiske investeringer er begrenset.

Likviditetsrisiko

Sparebanken Øst har en konservativ holdning til likviditetsrisiko og styrer etter fastsatte rammer. Konsernet skal sørge for forsvarlig likviditetsstyring slik at foretaket til en hver tid har tilstrekkelig likvider til at det kan dekke sine forpliktelser ved forfall, og illikvide eiendeler finansieres langsiktig. Sparebanken Øst utsteder obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) gjennom bankens heleide kredittforetak. I utgangspunktet utstedes OMF med lang løpetid, mens senior obligasjonslån utstedes med løpetider som til en hver tid passer inn i eksisterende forfallsprofil.

Operasjonell risiko

Gjennom årlige gjennomganger av bankens nøkkelprosesser, etablerte internkontroller med halvårlig bekreftelse fra lederne på gjennomført internkontroll og kvartalsvis rapportering av registrerte hendelser og vurdert risikonivå til styret, overvåkes operasjonell risiko. Konsernet har ikke registrert vesentlige tap som følge av svikt i interne prosesser, systemer, menneskelig svikt eller uforutsette hendelser i 2017.

Rating

Moody's Investors Service oppgraderte i oktober 2017 Sparebanken Øst sin «long-term deposit» og «issuer» rating til A2 fra A3. Moody's oppgraderte samtidig bankens «counterparty risk assessment» (CRA) til A1 fra A2. Det er stabile utsikter på alle ratinger.

Datterselskaper

Sparebanken Øst Boligkreditt AS er et heleid datterselskap av Sparebanken Øst. Selskapet ble stiftet 14.04.2009 og har til formål å yte eller erverve bolighypoteklån, eiendoms-hypoteklån, lån sikret ved pant i andre realregistrerte formuesgoder eller offentlig lån, og å finansiere utlånsvirksomheten hovedsakelig ved utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett. Belåningsgraden i sikkerhetsmassen (LTV) ved utgangen av 2017 var 43,9 prosent mot 42,6 prosent ved utgangen av 2016.

Selskapets forvaltningskapital per 31.12.2017 er 11.142,7 mill. kroner og består i all hovedsak av 1. prioritets pantelån i bolig, og er finansiert gjennom obligasjoner med fortrinnsrett og trekkrettighet fra morselskapet. Selskapets innskutte egenkapital er 650,0 mill. kroner, hvorav 319,8 mill. kroner er aksjekapital og 330,2 mill. kroner er overkursfond. Resultat etter skatt ved utgangen av 2017 viser et overskudd på 75,2 mill. kroner mot 64,9 mill. kroner for 2016. Selskapet har ingen ansatte, men leier tjenester av Sparebanken Øst. Obligasjoner utstedt av Sparebanken Øst Boligkreditt AS har siden 1. kvartal 2011 vært ratet AAA fra Moody's.

AS Finansiering er et heleid finansierings-selskap av Sparebanken Øst. Hovedproduktet er gjeldsbrevfinansiering av bruktbil. Selskapet oppnådde et overskudd etter skatt på 41,7 mill. kroner ved utgangen av 2017 mot 41,4 mill. kroner for 2016. Forvaltningskapitalen utgjør 1.921,8 mill. kroner. Ved utgangen av 2017 har selskapet 19 ansatte tilsvarende 18 årsverk.

Sparebanken Øst Eiendom AS er et heleid datterselskap av Sparebanken Øst og skal være en aktiv forvalter av eiendommer tilhørende konsernet Sparebanken Øst. Selskapet har i løpet av de siste årene solgt eiendom og eiendomsporteføljen er redusert. Driftsinntekter utgjorde 62,6 mill. kroner 2017, mot 27,6 mill. kroner i 2016. Det ble i 2017 inntektsført gevinst ved salg av eiendommer på 40,3 mill. kroner. Resultat etter skatt viser et overskudd på 38,5 mill. kroner for 2017 mot 5,1 mill. kroner i 2016. Aksjekapitalen er 35,1 mill. kroner. Selskapet har 4 ansatte, tilsvarende 3,8 årsverk. Selskapet vil vurdere ytterligere tiltak for å redusere kostnadsnivå og ressursituasjon tilpasset en redusert eiendomsvirksomhet.

Øst Prosjekt AS er et heleid datterselskap av Sparebanken Øst og har som hovedformål å overta prosjekter og drive industri- og handelsvirksomhet til sikring og realisering av utsatte engasjementer i morbanken. Selskapet har ingen ansatte. Resultat etter skatt viser et underskudd på 4,4 mill. kroner i 2017 mot 8,8 mill. kroner i 2016. Underskuddet i 2017 henføres til løpende drifts- og rentekostnader samt tap ved salg av en eiendom. Selskapet har ved utgangen av 2017 to pågående prosjekter som har sitt utgangspunkt i overtatte engasjementer fra banken.

Øst Inkasso AS ble etablert 18. april 2016 og mottok bevilling til å drive fremmedinkasso 5. august 2016. Selskapet er et heleid datterselskap av Sparebanken Øst. Driften i selskapet startet 1. oktober 2016. Selskapets formål er å drive inkassovirksomhet samt det som står i naturlig forbindelse med det, herunder blant annet purretenester og langtidsovervåkning av inkassoporteføljer. Selskapets driftsinntekter ble 9,7 mill. kroner i 2017, og gir et resultat etter skatt på 0,7 mill. kroner. Selskapet har i 2017 sysselsatt 6 medarbeidere.

Frende Forsikring

Frende Holding AS er eierselskapet for Frende Skade AS og Frende Liv AS (Frende Forsikring). Banken har en eierandel i holdingselskapet på

13,19 prosent. Frende er eid av 15 sparebanker der Sparebanken Vest er største aksjonær og Sparebanken Øst er nest største aksjonær. Selskapet tilbyr skade- og livprodukter til bedrifter og privatpersoner og har over 200.000 kunder. Frende Forsikring har hovedkontor i Bergen. Frende Holding AS oppnådde i 2017 et resultat etter skatt på 245,2 mill. kroner, hvorav resultatbidraget fra Frende Skade utgjorde 101,2 mill. kroner og fra Frende Liv 145,8 mill. kroner.

Regnskapsprinsipper

Kvartalsregnskapet er utarbeidet i overensstemmelse med IFRS (herunder IAS 34 Interim Financial Reporting). Kvartalsregnskapet er ikke revidert. IFRS 9 implementeres med virkning fra og med 1. januar 2018. Det vises til note 1 for omtale og implementerings-effekter.

Utbyttepolitikk

Sparebanken Øst har som økonomisk mål for sin virksomhet å oppnå resultater som gir en god og stabil avkastning på bankens egenkapital og skape verdier for egenkapitalbeviserne ved konkurransedyktig avkastning i form av utbytte og verdistigning på egenkapitalbevisene. Årsoverskuddet vil bli fordelt mellom egenkapitalbeviserne og samfunnskapitalen i samsvar med deres andel av bankens egenkapital.

Sparebanken Øst vil sikte mot at 50 til 75 prosent av overskuddet tilordnet egenkapitalbeviserne utbetales som utbytte. Sparebanken Øst tar videre sikte på å utdele utbytte på samfunnskapitalen i form av gaver til allmennyttinge formål med 50 til 75 prosent av utbyttet som utdeles til egenkapitalbeviserne. Ved fastsettelsen av utbytte og gaver vil det bli tatt hensyn til bankens resultatutvikling, markedssituasjon, stabilitet i utbytte samt behov for kjernekapital.

Utsiktene fremover

Utsiktene for norsk økonomi i 2018 er bedret sammenlignet med 2017. Norsk økonomi påvirkes positivt av at våre handelspartnere har hatt økt økonomisk vekst og fallende arbeidsledighet. I flere av landene er ledigheten nå lavere enn den var før finanskrisen og det er forventninger om at den økonomiske veksten internasjonalt vil øke fremover. Lave renter, bedret konkurranseevne og ekspansiv finanspolitikk har bidratt til å styrke norsk økonomi. Sysselsettingen har økt, og arbeidsledigheten har avtatt og det har vært økning i oljeprisen. Høy vekst i boligpriser og gjeld har gjort husholdningene mer sårbare og boligprisfallet særlig i Oslo-området har økt denne risikoen. Innføring av boliglånsforskrift samt oppgang i norsk økonomi kan imidlertid medføre at et eventuelt videre fall i boligprisene blir begrenset og derigjennom at risikoen i husholdningene blir redusert.

Sparebanken Øst har sin hovedvirksomhet i østlandsregionen og forventer også her en bedret økonomisk situasjon sammenlignet med 2017. For Oslo-området forventes det ikke et tilsvarende boligprisfall i 2018 som i 2017.

Konsernet har en kapitalsituasjon som er meget solid og som gir vekstmuligheter og høy utbytteevne. Målet for ren kjernekapital er satt til 14,5 prosent. Konsernet har videre en solid likviditetsbuffer som gir trygghet dersom tilgangen til finansiering for bankene skulle bli utfordrende gjennom året. Målet for langsiktig finansiering er satt til 106 prosent av illikvide eiendeler. Konsernet forventer å kunne hente inn ny finansiering med marginer på nivå med de store regionbankene også i 2018. Sparebanken Øst opplever å ha en god posisjon i markedet for egenkapitalbevis med et mål om en enkel og åpen kommunikasjon med investorene. Målet for avkastning på egenkapitalen er satt til 10 prosent over tid. Veksten i utlån til og innskudd fra kunder vil avhenge av den generelle konkurransen i bankmarkedet og tilgangen på langsiktig finansiering. Det forventes vekst i utlån til

både person- og bedriftskunder i 2018. Veksten forventes å fordele seg relativt likt mellom de ulike distribusjonskanalene. Vekst i utlån til personer vil i hovedsak komme fra utlån med pant i bolig og til finansiering av bruktbil med salgspant. Vekst i utlån til bedrifter vil skje i konsernets definerte markedsområder der hovedproduktet er nedbetalingslån med pant i fast eiendom. Ulike kapitalkrav mellom banker hjemmehørende i Norge og andre land påvirker konkurransesituasjonen og derigjennom lønnsomheten knyttet til slike utlån for Sparebanken Øst.

Bankvirksomhet innebærer risiko for tap, og mislighold og tap på utlån og garantier til kunder kan derfor ikke utelukkes. Det forventes et lavt nivå på misligholdte og tapsutsatte engasjementer og lave tap på utlån også i det kommende året.

Markedsverdiene på verdipapirer i form av obligasjoner og aksjer vil svinge over tid og tap på aksjer vil kunne inntreffe. Konsernets beholdning av obligasjoner holdes for likviditetsmessige formål og har lav risiko for tap. Det forventes i 2018 ikke vesentlige endringer i verdien av aksjene i Frende Holding AS og Eksportfinans ASA.

Det forventes høy konkurranse i bankmarkedet i 2018 som for Sparebanken Øst omfatter produkter knyttet til utlån, sparing, betaling og forsikring. Det forventes fortsatt press på marginer på utlån til personkunder og bedrifter. Et vedvarende lavt rentenivå presser rentedifferansen mellom utlån og innskudd. Konsernets inntjening og egenkapitalavkastning vil avhenge av makroøkonomisk utvikling, konsernets konkurransekraft og marginutvikling på innlån i det kommende året.

Hokksund, 31. desember 2017

Drammen, 6. februar 2018

Øivind Andersson
leder

Knut Smedsrud
nestleder

Morten André Yttreide
medlem

Hanne Margrete Lenes Solem
medlem

Elly Therese Thoresen
medlem

Kari Solberg Økland
medlem

Ole-Martin Solberg
ansattes repr.

Inger Helen Pettersen
ansattes repr.

Pål Strand
adm. direktør

Resultatregnskap konsern

(Beløp i mill.)	Note	4. kvartal 2017	4. kvartal 2016	Året 2017	Året 2016
Renteinntekter	15	253,9	249,3	1.020,1	1.037,4
Rentekostnader	15	108,8	120,2	457,6	491,6
Netto renteinntekter	15	145,1	129,1	562,5	545,8
Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester		22,5	21,3	85,7	82,4
Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester		10,1	10,3	40,4	39,7
Utbytte		0,1	0,0	16,3	26,9
Netto verdiendringer og gevinst/tap fra finansielle instrumenter	16	5,5	19,7	30,5	75,8
Andre driftsinntekter		6,9	9,2	62,4	27,2
Netto andre driftsinntekter		24,9	39,9	154,5	172,6
Lønn m.v.	17	38,9	35,7	156,6	156,8
Administrasjonskostnader	17	12,8	12,3	50,6	48,0
Avskrivning/nedskrivning/verdiendring ikke-finansielle eiendeler	17	3,7	5,6	17,9	28,7
Andre driftskostnader	17	14,8	12,9	52,3	50,8
Sum driftskostnader	17	70,2	66,5	277,4	284,3
Resultat før tap		99,8	102,5	439,6	434,1
Tap på utlån og garantier	4	-1,7	1,7	7,2	6,7
Resultat før skattekostnad		101,5	100,8	432,4	427,4
Skattekostnad		24,8	20,5	100,0	96,2
Resultat etter skatt		76,7	80,3	332,4	331,2
Resultat pr. egenkapitalbevis		1,34	1,46	5,81	6,02
Utvannet resultat pr. egenkapitalbevis		1,34	1,46	5,81	6,02

Totalresultat konsern

(Beløp i mill.)	Note	4. kvartal 2017	4. kvartal 2016	Året 2017	Året 2016
Resultat etter skatt		76,7	80,3	332,4	331,2
Poster som ikke vil bli reklassifisert til resultatregnskapet					
Aktuarielle gevinster og tap på ytelsesplaner		-30,3	2,9	-30,3	2,9
Skatt relatert til poster som ikke kan reklassifiseres		7,6	-0,7	7,6	-0,7
Poster som senere kan bli reklassifisert til resultatregnskapet					
Endringer i virkelig verdi for investeringer tilgjengelig for salg		23,7	3,6	23,7	-5,9
Skatt relatert til poster som kan reklassifiseres		-0,8	0,0	-0,8	0,1
Totalresultat		76,9	86,1	332,6	327,6

Balanse konsern

(Beløp i mill.)	Note	31.12.2017	31.12.2016
Eiendeler			
Konter og fordringer på sentralbanker	10,11	341,2	311,9
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	10,11	5,7	9,5
Utlån til og fordringer på kunder	4,7,8,10,11	30.972,4	29.695,7
Sertifikater og obligasjoner m.v. til virkelig verdi	10,11	4.515,1	4.285,1
Aksjer og andeler	10,11	483,9	460,1
Finansielle derivater	10,11,13,14	297,9	369,6
Sertifikater og obligasjoner, holdes til forfall	10,11	0,0	205,4
Investerings eiendommer		134,6	284,3
Varige driftsmidler		133,9	131,4
Andre eiendeler		103,2	27,0
Forsk.bet. ikke påløpte kostn. og opptj. ikke mottatte inntekter		6,2	14,7
Sum eiendeler		36.994,1	35.794,7
Gjeld og egenkapital			
Gjeld til kredittinstitusjoner	10,11	330,1	90,2
Innskudd fra og gjeld til kunder	6,10,11	13.971,8	13.887,4
Finansielle derivater	10,11,13,14	25,5	47,5
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	10,11,12	18.228,5	17.614,6
Andre forpliktelser		235,0	183,6
Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter		37,8	30,5
Avsetninger for påløpte kostnader og forpliktelser		68,6	38,6
Utsatt skatt forpliktelse		8,9	22,7
Ansvarlig lånekapital	10,11,12	703,6	703,5
Sum gjeld		33.609,8	32.618,6
Innskutt egenkapital		595,1	595,1
Opptjent egenkapital		2.789,2	2.581,0
Sum egenkapital		3.384,3	3.176,1
Sum gjeld og egenkapital		36.994,1	35.794,7

Endring egenkapital konsern

(Beløp i mill.)	Innskutt egenkapital			Opptjent egenkapital				
	Sum egenkapital	Egenkap. bevis	Over-kurs	Utjevn-ingsfond	Grunnfonds-kapital	Gave-fond	Tilgjengelig for salg reserve	Annen egenkap.
2017								
Egenkapital pr. 31.12.2016	3.176,1	207,3	387,8	379,0	1.573,7	38,1	174,7	415,5
Årsresultat	332,4	0,0	0,0	121,1	213,3	0,0	0,0	-2,0
Endr. i virkelig verdi for investeringer TFS	22,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	22,9	0,0
Aktuarielle gev. og tap på ytelsesplaner	-22,7	0,0	0,0	-7,9	-13,9	0,0	0,0	-0,9
Totalresultat	332,6	0,0	0,0	113,2	199,4	0,0	22,9	-2,9
Utbytte til EK-beviseiere 2016 vedtatt	-82,9	0,0	0,0	-82,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Utbytte på samfunnskapitalen 2016 vedtatt	-41,5	0,0	0,0	0,0	-41,5	0,0	0,0	0,0
Endringer gavefondet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Egenkapital pr. 31.12.2017	3.384,3	207,3	387,8	409,3	1.731,6	38,1	197,6	412,6

Årets forslag til utbytte til egenkapitalbeviserne på MNOK 103,7 ligger som en del av utjevningsfondet og årets forslag til utbytte på samfunnskapitalen på MNOK 51,9 ligger som en del av grunnfondskapitalen inntil de er endelig vedtatt av forstanderskapet.

	Innskutt egenkapital			Opptjent egenkapital				
	Sum egenkapital	Egenkap. bevis	Over-kurs	Utjevn-ingsfond	Grunnfonds-kapital	Gave-fond	Tilgjengelig for salg reserve	Annen egenkap.
2016								
Egenkapital pr. 31.12.2015	2.951,1	207,3	387,8	341,2	1.432,1	38,1	180,5	364,1
Årsresultat	331,2	0,0	0,0	105,3	174,4	0,0	0,0	51,5
Endr. i virkelig verdi for investeringer TFS	-5,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-5,8	0,0
Aktuarielle gev. og tap på ytelsesplaner	2,2	0,0	0,0	0,9	1,4	0,0	0,0	-0,1
Totalresultat	327,6	0,0	0,0	106,2	175,8	0,0	-5,8	51,4
Utbytte til EK-beviseiere 2015 vedtatt	-68,4	0,0	0,0	-68,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Utbytte på samfunnskapitalen 2015 vedtatt	-34,2	0,0	0,0	0,0	-34,2	0,0	0,0	0,0
Endringer gavefondet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Egenkapital pr. 31.12.2016	3.176,1	207,3	387,8	379,0	1.573,7	38,1	174,7	415,5

Årets forslag til utbytte til egenkapitalbeviserne på MNOK 82,9 ligger som en del av utjevningsfondet og årets forslag til utbytte på samfunnskapitalen på MNOK 41,5 ligger som en del av grunnfondskapitalen inntil de er endelig vedtatt av forstanderskapet.

Kontantstrømoppstilling

(Beløp i mill.)		31.12.2017	31.12.2016
Driftsaktiviteter			
Resultat før skattekostnad		432,4	427,4
Justert for:			
Endring i netto opptj. renteinntekter og pål. rentekostnader		-3,4	-2,3
Netto inn-/utbetaling av lån til kunder		-1.267,3	-1.700,4
Endring i sertifikater og obligasjoner til virkelig verdi		-229,9	268,3
Endring i øvrige eiendeler i forbindelse med driften		-61,6	-47,8
Netto inn-/utbetaling av innlån fra kredittinstitusjoner		-0,1	0,0
Netto inn-/utbetaling av innskudd fra kunder		83,8	729,0
Endring i øvrig gjeld i forbindelse med driften		-2,0	-26,1
Ikke-kontante poster inkludert i resultat før skattekostnad		9,8	15,5
Netto gevinst/tap fra investeringsaktiviteter		-39,5	-17,9
Netto gevinst/tap fra finansieringsaktiviteter		5,8	-0,1
Periodens betalte skatt		-88,1	-98,4
Netto kontantstrøm fra driftsaktiviteter	A	-1.160,1	-452,8
Investeringsaktiviteter			
Utbetaling ved kjøp av varige driftsmidler		-21,1	-63,9
Innbetaling ved salg av varige driftsmidler		186,7	1,2
Netto inn-/utbetaling ved salg/kjøp av finansielle investeringer		206,5	9,7
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	B	372,1	-53,0
Finansieringsaktiviteter			
Netto inn-/utbetaling ved låneopptak til/fra kredittinstitusjoner		240,0	-60,0
Utbetaling ved tilbakebetaling av verdipapirer		-3.248,0	-4.386,4
Innbetaling ved utstedelse av verdipapirer		3.904,4	4.955,9
Utbetaling av utbytte		-82,9	-68,4
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	C	813,5	441,1
Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter	A+B+C	25,5	-64,7
Kontanter og kontantekvivalenter pr. 01.01.		321,4	386,1
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens slutt		346,9	321,4

Likviditetsbeholdningen inkluderer kontanter og fordringer på sentralbanker samt utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner som gjelder rene plasseringer.

Note 1 – Grunnlag for utarbeidelse av regnskapet

Regnskapsprinsipper

Kvartalsregnskapet for konsernet er utarbeidet i overensstemmelse med IFRS (herunder IAS 34 Interim Financial Reporting). Beskrivelse av de regnskapsprinsipper som er lagt til grunn ved avleggelse av regnskapet fremkommer i årsrapporten for 2016. Regnskapsprinsipper og beregningsmetoder er i all vesentlighet uendret fra årsregnskapet for 2016.

Alle beløp er oppgitt i mill. kroner og vedrører konsernet dersom ikke annet er angitt spesifikt. Kvartalsregnskapet er ikke revidert.

Vurderinger og anvendelse av estimater

Utarbeidelse av konsernregnskapet medfører at ledelsen gjør estimater og skjønnsmessige vurderinger og tar forutsetninger som påvirker effekten av anvendelse av regnskapsprinsipper og dermed regnskapsførte beløp for eiendeler, forpliktelser, inntekter og kostnader. For nærmere redegjørelse vises til årsrapport 2016, note 3 vurderinger og anvendelse av estimater.

Fremtidige regnskapsprinsipper – IFRS 9

IFRS 9 erstatter dagens IAS 39 Finansielle instrumenter – innregning og måling, og innebærer endringer knyttet til klassifisering og måling, sikringsbokføring og nedskrivning. Standarden har regnskapsmessig virkning fra 1. januar 2018 og er implementert fra og med 1. januar 2018. Konsernet har utredet konsekvenser og implementeringseffekter ved innføring av IFRS 9 og implementeringseffektene omtales under.

Klassifisering og måling

Den nye standarden krever at alle finansielle eiendeler, unntatt egenkapitalinstrumenter og derivater, klassifiseres og måles basert på en kombinasjon av konsernets modell for å forvalte eiendelene («Business model» test) og karakteristika ved instrumentenes kontantstrøm («Contractual cash flow» test). Målekategoriene i IAS 39 vil for finansielle eiendeler bli erstattet med følgende kategorier: virkelig verdi med verdiendring over resultatet, virkelig verdi med verdiendring ført som andre inntekter og kostnader (med og uten reklassifisering) og amortisert kost. Instrumenter som i utgangspunktet skal måles til amortisert kost eller til virkelig verdi med verdiendringer ført som andre inntekter og kostnader kan utpekes til måling til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet dersom dette eliminerer eller vesentlig reduserer et regnskapsmessig misforhold. For derivater vil ikke overgangen til IFRS 9 medføre endring i klassifisering eller måling. Kravene til måling av finansielle forpliktelser er i stor grad de samme under IFRS 9 som i IAS 39, bortsett fra behandlingen av gevinst eller tap som skriver seg fra egen kredittrisiko knyttet til forpliktelser som måles til virkelig verdi med verdiendring over resultatet.

Konsernet har ferdigstilt sin vurdering vedrørende klassifisering og måling.

For konsernets utlån og fordringer på kunder samt kredittinstitusjoner, unntatt fastrenteutlån, er det konkludert at forretningsmodellen innebærer «holde for å motta kontraktsmessige kontantstrømmer» og at målemetoden amortisert kost vil videreføres under IFRS 9. Valget medfører ingen endringer i hvordan utlån og fordringer regnskapsføres i balansen eller over resultatet under IAS 39.

Konsernet har pr. 31.12.2017 en begrenset portefølje av fastrenteutlån til kunder regnskapsført til amortisert kost under IAS 39. Ved implementering av IFRS 9 er det konkludert at fastrenteutlån til kunder skal måles til virkelig verdi med verdiendring over ordinært resultat. Implementeringseffekten pr. 1. januar 2018 er beregnet til en økning i balanseført verdi på 3,0 mill. kroner.

For regnskapslinjen «Aksjer og andeler» er det konkludert at strategiske og langsiktige investeringer måles til virkelig verdi med verdiendring over totalresultatet, hvor fremtidige realiserte gevinster og tap ikke reverseres i ordinært resultat. Øvrige egenkapitalinstrumenter måles til virkelig verdi med verdiendringer og realiserte gevinster og tap over ordinært resultat.

For regnskapslinjen «sertifikater og obligasjoner m.v. til virkelig verdi» er det konkludert at målemetoden virkelig verdi over resultatet videreføres under IFRS 9.

For selskapets finansielle forpliktelser videreføres målekategorien amortisert kost under IFRS 9. Valget medfører ingen endring fra IAS 39.

Note 1 – Grunnlag for utarbeidelse av regnskapet (forts.)

Sikringsbokføring

IFRS 9 tillater i større grad å basere seg på virksomhetens risikostyring ved anvendelse av sikringsbokføring enn det som er tillatt under IAS 39.

Selskapet benytter i dag sikringsbokføring for å sikre rente- og valutarisiko på fastrenteinnlån og innlån i utenlandsk valuta. IFRS 9 medfører ingen endringer i selskapets anvendelse av eksisterende sikringsbokføring og selskapet vil fortsette å anvende sikringsbokføring under IFRS 9, ved sikring av basisrente på fastrenteinnlån og valutakurs på innlån i utenlandsk valuta.

Nedskrivning

Med IFRS 9 vil regelverket for nedskrivning endres på finansielle eiendeler som er gjeldsinstrumenter og som måles til amortisert kost eller til virkelig verdi med verdiendring ført som andre inntekter eller kostnader (totalresultatet). Dette medfører implementeringseffekt pr. 1.1.2018 ved overgang til IFRS 9 og endring på hvordan selskapet måler tapsavsetning fremover. De nye reglene i IFRS 9 krever at det foretas avsetning til forventet fremtidig tap, uavhengig av hvorvidt slike objektive bevis for verdifall foreligger på balansedagen. Regelverket bygger på at utlånene skal plasseres i én av tre trinn for nedskrivningsformål. Tapsavsetningen for trinn 1 skal utgjøre forventet tap i de tolv første månedene etter balansedato. Instrumentene skal overføres til trinn 2 eller 3 når det er identifisert en vesentlig økning i kredittrisikoen, og det skal foretas avsetning for forventet tap over instrumentenes forventede levetid.

Konsernet har ferdigstilt arbeidet med å etablere prinsipper og modell for tapsavsetninger under IFRS 9. Det er etablert modell for beregning av tap pr. engasjement med utgangspunkt i engasjementets risikoklasse hvor tapsavsetning, avhengig av trinn, beregnes basert på sannsynlighet for mislighold, forventet tap gitt mislighold og hvilken eksponering engasjementet har. Ved beregning av fremtidig forventet tap foretas en sannsynlighetsvektet beregning på forventet makroøkonomisk utvikling. For å fastsette parametere har prosjektgruppen analysert historiske mislighold, historiske tap og utvikling i risikoklassifisering fordelt på segmenter av utlån. Som mislighold defineres betalingsmislighold utover 90 dager. Implementeringseffekten pr. 1. januar 2018 er beregnet til en reduksjon i konsernets tapsavsetning på 5,8 mill. kroner.

Trinn 1: Engasjementer som ikke har vesentlig økning i kredittrisiko, etter første gangs innregning, målt med utgangspunkt i endring av risikoklasse samt de engasjementer med risikoklasse bedre enn fastsatt grense for «lav kredittrisiko» inngår i trinn 1. Grense for «lav kredittrisiko» er satt til risikoklasse D, hvilket innebærer at engasjementer med vesentlig endring i risikoklasse, men hvor risikoklasse er klasse D eller bedre, ikke vil identifiseres å ha vesentlig økning i kredittrisiko. For engasjementer i trinn 1 beregnes det et forventet 12-måneders tap med utgangspunkt i engasjementets eksponering.

Tinn 2: Engasjementer med vesentlig økning i kredittrisiko, etter første gangs innregning, målt med utgangspunkt i endring av risikoklasse inkludert engasjementer med et mislighold over 30 dager inngår i trinn 2. For engasjementer i trinn 2 beregnes det et forventet livstidstap med utgangspunkt i engasjementets eksponering og forventet løpetid.

Trinn 3: Engasjementer med vesentlig økning i kredittrisiko, hvor det er objektive bevis på at verdifall har inntruffet eller hvor misligholdet er over 90 dager inngår i trinn 3. For engasjementer hvor det ikke foreligger en individuell nedskrivningsvurdering beregnes det et forventet livstidstap med utgangspunkt i engasjementets eksponering, risikoklassens parameter for forventet tap og forventet løpetid.

Effekt ved implementering av IFRS 9

Konsernets egenkapital pr. 1.1.2018 forventes å øke med 6,6 mill. kroner etter skatteeffekter som følge av implementering av IFRS 9. Innføringen av IFRS 9 medfører ingen vesentlig endring i konsernets kapitaldekning og konsernet forventer ikke å anvende foreslåtte overgangsregler for tapsnedskrivninger for kapitaldekningsformål.

Note 2 - Driftssegmenter

Segmentrapporteringen er basert på bankens interne rapporteringsformat, hvor morbank og boligkreditselskapet er splittet i privatmarked, bedriftsmarked og finans. I tillegg kommer øvrige datterselskap, samt et ikke rapporterbart segment med poster som ikke er fordelt til øvrige segmenter.

Resultat

31.12.2017	PM	BM	Finans	AS Finansiering	Sparebanken Øst Eiendom AS	Ufordelt	Eliminering	Konsern
Netto rente- og provisjonsinntekter	335,5	108,7	-26,1	123,0	-4,1	24,5	1,0	562,5
Andre inntekter	63,2	10,2	20,3	-23,7	62,6	33,8	-11,9	154,5
Driftskostnader	58,1	16,5	0,0	34,7	13,7	159,7	-5,3	277,4
Resultat før tap	340,6	102,4	-5,8	64,6	44,8	-101,4	-5,6	439,6
Tap på utlån og garantier	-0,2	-1,4	0,0	8,8	0,0	0,0	0,0	7,2
Resultat før skattekostnad	340,8	103,8	-5,8	55,8	44,8	-101,4	-5,6	432,4
Skattekostnad	0,0	0,0	0,0	14,1	6,3	81,0	-1,4	100,0
Resultat etter skatt	340,8	103,8	-5,8	41,7	38,5	-182,4	-4,2	332,4

31.12.2016	PM	BM	Finans	AS Finansiering	Sparebanken Øst Eiendom AS	Ufordelt	Eliminering	Konsern
Netto rente- og provisjonsinntekter	296,5	137,9	-25,1	117,6	-6,3	25,8	-0,6	545,8
Andre inntekter	58,5	10,7	36,3	-21,4	27,6	76,2	-15,3	172,6
Driftskostnader	62,7	20,7	0,0	31,3	16,0	162,1	-8,5	284,3
Resultat før tap	292,3	127,9	11,2	64,9	5,3	-60,1	-7,4	434,1
Tap på utlån og garantier	-0,1	-2,7	0,0	9,5	0,0	0,0	0,0	6,7
Resultat før skattekostnad	292,4	130,6	11,2	55,4	5,3	-60,1	-7,4	427,4
Skattekostnad	0,0	0,0	0,0	14,0	0,2	83,8	-1,8	96,2
Resultat etter skatt	292,4	130,6	11,2	41,4	5,1	-143,9	-5,6	331,2

Balance

31.12.2017	PM	BM	Finans	AS Finansiering	Sparebanken Øst Eiendom AS	Ufordelt	Eliminering	Konsern
Utlån til og fordringer på kunder	24.467,6	4.214,0	0,0	1.894,6	0,0	497,0	-100,8	30.972,4
Andre eiendeler	7,0	0,0	4.682,5	27,2	232,4	2.965,0	-1.892,4	6.021,7
Sum eiendeler	24.474,6	4.214,0	4.682,5	1.921,8	232,4	3.462,0	-1.993,2	36.994,1
Innskudd fra og gjeld til kunder	9.377,8	2.854,7	1.646,0	12,7	0,0	117,9	-37,3	13.971,8
Annen gjeld/mellomregning	15.096,8	1.359,3	3.036,5	1.667,5	149,2	98,5	-1.769,8	19.638,0
Egenkapital	0,0	0,0	0,0	241,6	83,2	3.245,6	-186,1	3.384,3
Sum gjeld og egenkapital	24.474,6	4.214,0	4.682,5	1.921,8	232,4	3.462,0	-1.993,2	36.994,1

31.12.2016	PM	BM	Finans	AS Finansiering	Sparebanken Øst Eiendom AS	Ufordelt	Eliminering	Konsern
Utlån til og fordringer på kunder	23.638,3	3.895,8	0,0	1.721,0	0,0	627,2	-186,6	29.695,7
Andre eiendeler	8,5	0,0	4.637,6	22,4	324,0	2.776,4	-1.669,9	6.099,0
Sum eiendeler	23.646,8	3.895,8	4.637,6	1.743,4	324,0	3.403,6	-1.856,5	35.794,7
Innskudd fra og gjeld til kunder	9.809,4	2.478,9	1.495,0	17,3	0,0	98,5	-11,7	13.887,4
Annen gjeld/mellomregning	13.837,4	1.416,9	3.142,6	1.492,0	225,1	280,2	-1.663,0	18.731,2
Egenkapital	0,0	0,0	0,0	234,1	98,9	3.024,9	-181,8	3.176,1
Sum gjeld og egenkapital	23.646,8	3.895,8	4.637,6	1.743,4	324,0	3.403,6	-1.856,5	35.794,7

Note 3 - Kapitaldekning

Konsernet benytter standardmetoden ved beregning av minimumskrav til ansvarlig kapital for kredittrisiko. Beregningen knyttet til operasjonell risiko beregnes ut fra basismetoden. CVA-tillegget beregnes etter standardmetoden. Engasjementsbeløp for derivater beregnes etter markedsverdimetoden.

Konsernets ansvarlige kapital skal til en hver tid oppfylle minstekravene til kapitaldekning med tillegg av en buffer som samsvarer med selskapets aksepterte risikotoleranse. Det henvises for øvrig til konsernets Pilar III-dokument, som ligger tilgjengelig på Sparebanken Øst sin nettside.

	31.12.2017	31.12.2016
Ren kjernekapital		
Bokført egenkapital	3.384,3	3.176,1
Fradragsposter i ren kjernekapital		
Verdijusteringer som følge av kravene om forsvarlig verdsettelse (AVA)	-5,2	-5,1
Utbytter	-155,6	-124,4
Goodwill inkludert i verdsettelse av signifikante investeringer	-71,4	0,0
Immaterielle eiendeler	-10,3	0,0
Ren kjernekapital instrumenter i andre finansinst. (ikke signifikant)	0,0	0,0
Ren kjernekapital instrumenter i andre finansinst. (signifikant)	0,0	0,0
Sum ren kjernekapital	3.141,8	3.046,5
Øvrig kjernekapital		
Fondsobligasjoner	349,8	349,6
Fradragsposter i øvrig kjernekapital		
Øvrig kjernekapital instrumenter i andre finansinst. (ikke signifikant)	0,0	0,0
Øvrig kjernekapital instrumenter i andre finansinst. (signifikant)	0,0	0,0
Sum øvrig kjernekapital	349,8	349,6
Sum kjernekapital	3.491,6	3.396,0
Tilleggskapital		
Ansvarlig lån	349,9	349,7
Fradragsposter i tilleggskapital		
Tilleggskapital instrumenter i andre finansinst. (ikke signifikant)	0,0	0,0
Tilleggskapital instrumenter i andre finansinst. (signifikant)	0,0	0,0
Sum tilleggskapital	349,9	349,7
Netto ansvarlig kapital	3.841,5	3.745,7

Note 3 - Kapitaldekning (forts.)

	31.12.2017	31.12.2016
Stater og sentralbanker	0,0	0,0
Lokale og regionale myndigheter	39,8	135,8
Offentlig eide foretak	0,0	0,0
Multilaterale utviklingsbanker	0,0	0,0
Institusjoner	132,8	202,4
Foretak	462,7	454,8
Massemarkedsengasjementer	1.575,5	1.522,3
Engasjementer med pant i eiendom	12.791,3	12.077,9
Forfalte engasjementer	119,7	171,4
Obligasjoner med fortrinnsrett	313,8	232,3
Andeler i verdipapirfond	0,0	0,0
Egenkapitalposisjoner	667,7	810,1
Øvrige engasjementer	381,3	480,3
Verdipapirisering	0,0	62,4
Beregningsgrunnlag kreditt- og motpartsrisiko	16.484,7	16.149,7
Beregningsgrunnlag valutarisiko	0,0	0,0
Beregningsgrunnlag operasjonell risiko	1.289,7	1.283,5
Beregningsgrunnlag for svekket kredittverdighet motpart (CVA)	185,6	263,5
Sum beregningsgrunnlag	17.960,0	17.696,7
Ren kjernekapitaldekning	17,49 %	17,21 %
Kjernekapitaldekning	19,44 %	19,19 %
Kapitaldekning	21,39 %	21,17 %
Buffere		
Bevaringsbuffer	449,0	442,4
Motsyklisk buffer	359,2	265,5
Systemrisikobuffer	538,8	530,9
Buffer for systemviktige banker	0,0	0,0
Sum bufferkrav	1.347,0	1.238,8
Tilgjengelig bufferkapital	2.333,5	2.250,1
Uvektet kjernekapitalandel *)	9,23 %	9,24 %

*) Uvektet kjernekapitalandel er beregnet pr. utgangen av kvartalet.

Note 4 - Tap på utlån og garantier kunder

	4. kvartal 2017	4. kvartal 2016	31.12.2017	31.12.2016
Individuelle nedskrivninger				
Individuelle nedskrivninger ved periodens begynnelse	62,4	65,5	67,3	81,0
- Periodens konstaterte tap hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	1,2	1,0	8,3	14,9
+ Økte individuelle nedskrivninger i perioden	1,5	0,0	4,5	8,5
+ Nye individuelle nedskrivninger i perioden	1,7	4,2	9,6	10,6
- Tilbakef. individuelle nedskrivninger i perioden	1,3	1,4	10,0	17,9
= Individuelle nedskrivninger ved periodens slutt	63,1	67,3	63,1	67,3
Nedskrivninger på grupper av utlån				
Nedskrivninger på grupper av utlån ved periodens begynnelse	40,3	43,4	40,3	43,4
+/- Periodens endring i nedskrivninger på grupper av utlån	-5,5	-3,1	-5,5	-3,1
= Nedskrivninger på grupper av utlån ved periodens slutt	34,8	40,3	34,8	40,3
Periodens tapskostnader				
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	0,7	1,8	-4,2	-13,7
+/- Periodens endring i nedskrivninger på grupper av utlån	-5,5	-3,1	-5,5	-3,1
+ Periodens konstaterte tap hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	1,2	1,1	22,0	22,3
+ Periodens konstaterte tap hvor det tidligere år ikke er foretatt individuelle nedskrivninger	3,5	2,3	9,5	8,6
- Periodens inngang på tidligere konstaterte tap	1,6	1,3	15,3	11,0
+/- Periodens amortiseringskost nedskrivninger	0,0	0,9	0,7	3,6
= Tap på utlån og garantier	-1,7	1,7	7,2	6,7

Note 5 - Misligholdte og tapsutsatte engasjementer kunder

	31.12.2017	31.12.2016
Brutto misligholdte engasjementer (over 90 dager)		
Næring	17,6	62,4
+ Person	156,2	141,6
= Brutto misligholdte engasjementer	173,8	204,0
- Individuelle nedskrivninger	63,1	66,4
= Netto misligholdte engasjementer	110,7	137,6
 Tapsutsatte (ikke misligholdte) engasjementer		
Næring	1,3	3,0
+ Person	0,1	0,1
= Brutto tapsutsatte engasjementer	1,4	3,1
- Individuelle nedskrivninger	0,0	0,9
= Netto tapsutsatte engasjementer	1,4	2,2
 Brutto misligholdte og tapsutsatte engasjementer		
Næring	18,9	65,4
+ Person	156,3	141,7
= Brutto misligholdte og tapsutsatte engasjementer	175,2	207,1
- Individuelle nedskrivninger	63,1	67,3
= Netto misligholdte og tapsutsatte engasjementer	112,1	139,8

Note 6 - Innskudd fra kunder fordelt på sektor og næring

	31.12.2017	31.12.2016
Lønnstagerne	8.400,5	8.927,3
Offentlig forvaltning	470,5	408,7
Jordbruk, skogbruk, fiske etc.	123,3	119,1
Industri og bergverk, kraft og vannforsyning	1.109,5	583,7
Bygg og anlegg	516,7	406,8
Varehandel/hotell og restaurant	425,0	470,3
Transport/kommunikasjon	212,1	182,2
Forr.m. finans tjenesteyting	1.148,1	1.169,2
Tjenesteytende næringer ellers	705,7	709,0
Omsetning og drift av fast eiendom	765,0	816,2
Utlandet	95,4	94,9
Totalt	13.971,8	13.887,4

Note 7 - Brutto utlån til kunder fordelt på sektor og næring

	31.12.2017	31.12.2016
Lønnstagerne	26.659,1	25.771,4
Jordbruk, skogbruk, fiske etc.	104,6	111,2
Industri og bergverk, kraft og vannforsyning	82,4	94,0
Bygg og anlegg	292,1	474,4
Varehandel/hotell og restaurant	154,7	242,3
Transport/kommunikasjon	47,7	53,1
Forr.m. finans tjenesteyting	193,1	119,1
Tjenesteytende næringer ellers	780,6	628,2
Omsetning og drift av fast eiendom	2.726,2	2.276,6
Utlandet	29,8	33,0
Totalt	31.070,3	29.803,3

Note 8 - Geografisk fordeling av brutto utlån kunder

	31.12.2017	31.12.2016
Drammen	4.644,7	4.513,1
Nedre Eiker	2.434,4	2.373,0
Øvre Eiker	2.089,1	1.907,9
Buskerud forøvrig	3.105,5	2.522,0
Oslo	5.980,6	5.977,3
Akershus	5.696,6	5.668,5
Vestfold	2.762,7	2.569,7
Østfold	1.587,0	1.523,9
Resten av landet	2.739,9	2.714,9
Utlandet	29,8	33,0
Totalt	31.070,3	29.803,3

Note 9 - Kredittrisiko

Risikoklassifiseringssystemene anvendes for beslutningsstøtte, overvåkning og rapportering. Risikoparameterne fra klassifiseringssystemene inngår som en integrert del av kredittprosessen og oppfølging av nærings- og personmarkedsporteføljene. Risikoklassifiseringen gjøres med bakgrunn i en vektet beregning av ulike parametere knyttet til betjeningsevne, betjeningshistorikk og informasjon fra ekstern kredittinformasjonsleverandør.

Morbanken og Sparebanken Øst Boligkreditt AS sine porteføljer er basert på en risikoklassifisering bestående av 11 kategorier fra A til K. Risikoklasse A representerer laveste risikoklasse og risikoklasse K representerer høyeste risiko. I morbank og Sparebanken Øst Boligkreditt AS består risikoklasse J og K av engasjement der det foreligger objektive bevis på mislighold/tap og at engasjementene er under spesiell oppfølging. Pr. 31.12.17 er porteføljen til AS Financiering klassifisert i 11 kategorier. Pr. 31.12.16 var porteføljen til AS Financiering klassifisert i 5 kategorier og kriteriene for klassifisering avviker fra morbank og Sparebanken Øst Boligkreditt AS. For sammenligningstall mot fjoråret er derfor klassifiseringen for konsernet fremstilt som i tabellen nedenfor.

31.12.2017	Brutto utlån	Garantiansvar	Trekkfasiliteter	Individ. nedskr.	Engasjementer	%
A	11.290,6	3,8	1.040,8	0,0	12.335,2	37,7
B	5.641,7	22,4	201,6	0,0	5.865,7	17,9
C	5.398,7	39,2	128,0	0,0	5.565,9	17,0
D	5.785,3	41,7	119,6	0,0	5.946,6	18,2
E	1.431,7	2,2	22,8	0,0	1.456,7	4,5
F	682,9	2,5	5,5	0,0	690,9	2,1
G	296,5	0,0	2,7	0,0	299,2	0,9
H	120,9	2,0	0,4	0,0	123,3	0,4
I	83,4	0,0	0,3	0,0	83,7	0,3
J	237,9	1,3	0,1	30,9	239,3	0,7
K	99,6	1,5	0,0	32,2	101,1	0,3
Ufordelt	1,1	0,0	0,0	0,0	1,1	0,0
Sum	31.070,3	116,6	1.521,7	63,1	32.708,6	100,0

31.12.2016	Brutto utlån	Garantiansvar	Trekkfasiliteter	Individ. nedskr.	Engasjementer	%
A-B (A)	16.329,6	16,1	1.161,2	4,8	17.506,9	55,6
C-D (B)	8.704,3	95,5	251,5	2,6	9.051,4	28,7
E-F (C)	3.675,8	30,8	86,3	21,9	3.792,9	12,0
G-I (D)	795,0	1,5	8,5	20,6	805,0	2,6
J-K (E)	183,5	2,3	0,4	17,3	186,2	0,6
Ufordelt	115,1	7,9	29,5	0,1	152,5	0,5
Sum	29.803,3	154,1	1.537,4	67,3	31.494,9	100,0

Note 10 - Klassifisering av finansielle eiendeler og forpliktelser

31.12.2017	Virkelig verdi over resultatet		Tilgjengelig for salg	Holdt til forfall	Amortisert kost*	Totalt
	Holdt for omsetning	Utpekt til virkelig verdi				
Kontanter og fordringer på sentralbanker	0,0	0,0	0,0	0,0	341,2	341,2
Netto utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0,0	0,0	0,0	0,0	5,7	5,7
Netto utlån til og fordringer på kunder	0,0	0,0	0,0	0,0	30.972,4	30.972,4
Sertifikater og obligasjoner til virkelig verdi	4.461,0	54,1	0,0	0,0	0,0	4.515,1
Aksjer og andeler	17,8	0,0	466,1	0,0	0,0	483,9
Finansielle derivater**	297,9	0,0	0,0	0,0	0,0	297,9
Sertifikater og obligasjoner, holdes til forfall	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum finansielle eiendeler	4.776,7	54,1	466,1	0,0	31.319,3	36.616,2
Gjeld til kredittinstitusjoner	0,0	0,0	0,0	0,0	330,1	330,1
Innskudd fra og gjeld til kunder	0,0	0,0	0,0	0,0	13.971,8	13.971,8
Finansielle derivater**	25,5	0,0	0,0	0,0	0,0	25,5
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0,0	0,0	0,0	0,0	18.228,5	18.228,5
Ansvarlig lånekapital	0,0	0,0	0,0	0,0	703,6	703,6
Sum finansiell gjeld	25,5	0,0	0,0	0,0	33.234,0	33.259,5

* Inkluderer sikret gjeld

** Inkluderer derivater hvor sikringsbokføring anvendes

31.12.2016	Virkelig verdi over resultatet		Tilgjengelig for salg	Holdt til forfall	Amortisert kost*	Totalt
	Holdt for omsetning	Utpekt til virkelig verdi				
Kontanter og fordringer på sentralbanker	0,0	0,0	0,0	0,0	311,9	311,9
Netto utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0,0	0,0	0,0	0,0	9,5	9,5
Netto utlån til og fordringer på kunder	0,0	0,0	0,0	0,0	29.695,7	29.695,7
Sertifikater og obligasjoner til virkelig verdi	4.229,7	55,4	0,0	0,0	0,0	4.285,1
Aksjer og andeler	14,4	0,0	445,7	0,0	0,0	460,1
Finansielle derivater**	369,6	0,0	0,0	0,0	0,0	369,6
Sertifikater og obligasjoner, holdes til forfall	0,0	0,0	0,0	205,4	0,0	205,4
Sum finansielle eiendeler	4.613,7	55,4	445,7	205,4	30.017,1	35.337,3
Gjeld til kredittinstitusjoner	0,0	0,0	0,0	0,0	90,2	90,2
Innskudd fra og gjeld til kunder	0,0	0,0	0,0	0,0	13.887,4	13.887,4
Finansielle derivater**	47,5	0,0	0,0	0,0	0,0	47,5
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0,0	0,0	0,0	0,0	17.614,6	17.614,6
Ansvarlig lånekapital	0,0	0,0	0,0	0,0	703,5	703,5
Sum finansiell gjeld	47,5	0,0	0,0	0,0	32.295,7	32.343,2

* Inkluderer sikret gjeld

** Inkluderer derivater hvor sikringsbokføring anvendes

Note 11 - Finansielle eiendeler og forpliktelser

Banken bruker følgende verdsettelseshierarki for å fastsette virkelig verdi på finansielle instrumenter:

Nivå 1: Observerbare omsetningskurser i aktive markeder

Nivå 2: Observerbare omsetningskurser i mindre aktive markeder eller bruk av input som er observerbar, enten direkte eller indirekte

Nivå 3: Verdsettelsesteknikker som ikke er basert på observerbare markedsdata

Det vises til note 22 i årsrapporten for 2016 for nærmere omtale av de enkelte regnskapspostene.

31.12.2017	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Virkelig verdi	Bokført verdi
Amortisert kost					
Kontanter og fordringer på sentralbanker	341,2	0,0	0,0	341,2	341,2
Netto utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0,0	0,0	5,7	5,7	5,7
Netto utlån til og fordringer på kunder	0,0	0,0	30.973,3	30.973,3	30.972,4
Sertifikater og obligasjoner	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum eiendeler til amortisert kost	341,2	0,0	30.979,0	31.320,2	31.319,3
Gjeld til kredittinstitusjoner	0,0	330,1	0,0	330,1	330,1
Innskudd fra og gjeld til kunder	0,0	13.971,8	0,0	13.971,8	13.971,8
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0,0	18.396,0	0,0	18.396,0	18.228,5
Ansvarlig lånekapital	0,0	707,2	0,0	707,2	703,6
Sum gjeld til amortisert kost	0,0	33.405,1	0,0	33.405,1	33.234,0
Virkelig verdi					
Sertifikater og obligasjoner	0,0	4.515,1	0,0	4.515,1	4.515,1
Aksjer og andeler					
-til virkelig verdi over resultatet	17,8	0,0	0,0	17,8	17,8
-tilgjengelig for salg	0,0	0,0	466,1	466,1	466,1
Finansielle derivater	0,0	297,9	0,0	297,9	297,9
Sum eiendeler til virkelig verdi	17,8	4.813,0	466,1	5.296,9	5.296,9
Finansielle derivater	0,0	25,5	0,0	25,5	25,5
Sum gjeld til virkelig verdi	0,0	25,5	0,0	25,5	25,5

31.12.2016	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Virkelig verdi	Bokført verdi
Amortisert kost					
Kontanter og fordringer på sentralbanker	311,9	0,0	0,0	311,9	311,9
Netto utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0,0	0,0	9,5	9,5	9,5
Netto utlån til og fordringer på kunder	0,0	0,0	29.696,2	29.696,2	29.695,7
Sertifikater og obligasjoner	0,0	208,1	0,0	208,1	205,4
Sum eiendeler til amortisert kost	311,9	208,1	29.705,7	30.225,7	30.222,5
Gjeld til kredittinstitusjoner	0,0	90,2	0,0	90,2	90,2
Innskudd fra og gjeld til kunder	0,0	13.887,4	0,0	13.887,4	13.887,4
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0,0	17.677,0	0,0	17.677,0	17.614,6
Ansvarlig lånekapital	0,0	699,8	0,0	699,8	703,5
Sum gjeld til amortisert kost	0,0	32.354,4	0,0	32.354,4	32.295,7

Note 11 - Finansielle eiendeler og forpliktelser (forts.)

(forts.)	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Virkelig verdi	Bokført verdi
Virkelig verdi					
Sertifikater og obligasjoner	0,0	4.285,1	0,0	4.285,1	4.285,1
Aksjer og andeler					
-til virkelig verdi over resultatet	12,8	1,6	0,0	14,4	14,4
-tilgjengelig for salg	0,0	0,0	445,7	445,7	445,7
Finansielle derivater	0,0	369,6	0,0	369,6	369,6
Sum eiendeler til virkelig verdi	12,8	4.656,3	445,7	5.114,8	5.114,8
Finansielle derivater	0,0	47,5	0,0	47,5	47,5
Sum gjeld til virkelig verdi	0,0	47,5	0,0	47,5	47,5

Bevegelse i nivå 3 for poster vurdert til virkelig verdi	31.12.2017	31.12.2016
Balanse pr. 01.01.	445,7	445,2
Netto gevinster	2,4	0,0
Kjøp av aksjer	9,3	6,3
Avhending	15,1	0,0
Verdiendring	23,7	-5,9
Overført fra nivå 1 og 2	0,0	0,0
Balanse pr. utgangen av perioden	466,1	445,7

Bevegelse i nivå 3 i 2017 gjelder poster klassifisert som tilgjengelig for salg. Tilgang på 9,3 mill. kroner gjelder investering i Balder Betaling AS.

Avgang i nivå 3 i 2017 gjelder salg av aksjer i Eiendoms kreditt AS. Vederlaget var 15,1 mill. kroner som ga en realisert gevinst på 2,4 mill. kroner.

Positiv verdiendring på 23,7 mill. kroner gjelder verdiendringer som er innregnet i totalresultatet for aksjer og andeler klassifisert som tilgjengelig for salg.

Ved utgangen av desember 2017 er investeringen i Frende Holding AS verdsatt til 235 mill. kroner og investeringen i Eksportfinans ASA verdsatt til 195 mill. kroner.

Note 12 - Verdipapirgjeld og ansvarlig lånekapital

Verdipapirgjeld	31.12.2017	31.12.2016
Obligasjoner, pålydende	17.899,2	17.228,3
Verdijusteringer (inkl. over-/underkurs)	232,3	270,2
Påløpt rente	97,0	116,1
Sum verdipapirgjeld	18.228,5	17.614,6

Endring verdipapirgjeld	31.12.2017	Emittert	Forfalt/innløst	Endring egenbeholdn.	Øvrige endr. inkl. valuta	31.12.2016
Obligasjoner, pålydende	8.219,0	1.400,0	2.245,0	0,0	0,0	9.064,0
OMF, pålydende NOK	9.381,0	2.500,0	998,0	0,0	0,0	7.879,0
OMF, pålydende SEK (omregn. NOK)	299,2	0,0	0,0	0,0	13,9	285,3
Verdijusteringer (inkl. over-/underkurs)	232,3	0,0	0,0	0,0	-37,9	270,2
Påløpt rente	97,0	0,0	0,0	0,0	-19,1	116,1
Sum verdipapirgjeld	18.228,5	3.900,0	3.243,0	0,0	-43,1	17.614,6

Endring ansv. lånekapital og fondsobl.lån	31.12.2017	Emittert	Forfalt/innløst	Endring egenbeholdn.	Øvrige endr. inkl. valuta	31.12.2016
Ordinær ansvarlig lånekapital, pålydende	350,0	0,0	0,0	0,0	0,0	350,0
Fondsobligasjonslån, pålydende	350,0	0,0	0,0	0,0	0,0	350,0
Verdijusteringer (inkl. over-/underkurs)	-0,3	0,0	0,0	0,0	0,4	-0,7
Påløpt rente	3,9	0,0	0,0	0,0	-0,3	4,2
Sum ansv. lånekapital og fondsobl.lån	703,6	0,0	0,0	0,0	0,1	703,5

Note 13 - Finansielle derivater

31.12.2017

Virkelig verdi over resultatet	Kontraktssum	Eiendeler	Forpliktelser
Valutainstrumenter			
Valutaterminer (forwards)	12,4	0,1	0,0
Valutabytteavtaler (valutaswapper)	0,0	0,0	0,0
Sum valutainstrumenter	12,4	0,1	0,0
Renteinstrumenter			
Rentebytteavtaler (renteswapper)	590,0	0,1	15,3
Rentebytteavtaler (FRA)	0,0	0,0	0,0
Standardiserte rentebytteavtaler (futures)	0,0	0,0	0,0
Sum renteinstrumenter	590,0	0,1	15,3
Anvendt for sikringsbokføring	Kontraktssum	Eiendeler	Forpliktelser
Valutainstrumenter			
Valutaterminer (forwards)	0,0	0,0	0,0
Valutabytteavtaler (valutaswapper)	304,9	0,0	6,1
Sum valutainstrumenter	304,9	0,0	6,1
Renteinstrumenter			
Rentebytteavtaler (renteswapper)	5.615,0	297,7	4,1
Rentebytteavtaler (FRA)	0,0	0,0	0,0
Standardiserte rentebytteavtaler (futures)	0,0	0,0	0,0
Sum renteinstrumenter	5.615,0	297,7	4,1
Sum derivater		297,9	25,5

31.12.2016

Virkelig verdi over resultatet	Kontraktssum	Eiendeler	Forpliktelser
Valutainstrumenter			
Valutaterminer (forwards)	7,0	0,0	0,2
Valutabytteavtaler (valutaswapper)	0,0	0,0	0,0
Sum valutainstrumenter	7,0	0,0	0,2
Renteinstrumenter			
Rentebytteavtaler (renteswapper)	707,6	0,6	11,6
Rentebytteavtaler (FRA)	0,0	0,0	0,0
Standardiserte rentebytteavtaler (futures)	0,0	0,0	0,0
Sum renteinstrumenter	707,6	0,6	11,6
Garanti overfor Eksportfinans ASA *)	72,7	7,8	0,0
Sum andre derivater	72,7	7,8	0,0

Note 13 - Finansielle derivater (forts.)

Anvendt for sikringsbokføring	Kontraktssum	Eiendeler	Forpliktelser
Valutainstrumenter			
Valutaterminer (forwards)	0,0	0,0	0,0
Valutabytteavtaler (valutaswapper)	304,9	0,0	20,1
Sum valutainstrumenter	304,9	0,0	20,1
Renteinstrumenter			
Rentebytteavtaler (renteswapper)	6.215,0	361,2	15,6
Rentebytteavtaler (FRA)	0,0	0,0	0,0
Standardiserte rentebytteavtaler (futures)	0,0	0,0	0,0
Sum renteinstrumenter	6.215,0	361,2	15,6
Sum derivater		369,6	47,5

*) Beløpet på MNOK 7,8 er netto positiv verdiutvikling i garantert portefølje pr. 31.12.16 etter at årlig utvekslingsbeløp er fratrasket. Derivatets underliggende verdi, ikke hensyntatt utvekslingsbeløp, var positiv med MNOK 41,0 pr. 31.12.16.

Note 14 - Motregning finansielle instrumenter

Konsernets motregningsadgang følger alminnelige regler i norsk lov. Mot finansielle institusjoner er det inngått ISDA-avtaler som gir partene motregningsrett ved eventuelt mislighold. Det er i tillegg inngått tilleggsavtaler om sikkerhetsstillelse (CSA). Det er ikke foretatt motregning i balanseførte beløp i henhold til opplysningskravet om motregning.

Eksposering pr. 31.12.2017	Brutto beløp	Motregnet	Balanseført beløp	Beløp som er gjenstand for nettooppgjør	Utvekslet sikkerhetsstillelse	Beløp etter mulig nettooppgjør
Finansielle derivater eiendeler	181,5	0,0	181,5	-6,1	-12,3	163,1
Finansielle derivater gjeld	6,1	0,0	6,1	-6,1	0,0	0,0
Eksposering pr. 31.12.2016						
Finansielle derivater eiendeler	183,1	0,0	183,1	-20,1	0,0	163,0
Finansielle derivater gjeld	20,1	0,0	20,1	-20,1	0,0	0,0

Note 15 - Netto renteinntekter

	4. kvartal 2017	4. kvartal 2016	Året 2017	Året 2016
Renter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0,5	0,4	1,7	1,9
Renter av utlån til kunder	239,0	230,4	949,2	955,8
Renter av sertifikater og obligasjoner	14,4	18,5	69,2	79,7
Sum renteinntekter	253,9	249,3	1.020,1	1.037,4
Renter på gjeld til kredittinstitusjoner	1,0	1,2	3,3	6,8
Renter på innskudd fra kunder	28,6	30,8	116,5	132,1
Renter på verdipapirgjeld	70,0	81,4	300,6	314,2
Renter på ansvarlig lånekapital	6,3	6,8	25,8	26,8
Sikringsfondsavgift*	2,9	0,0	11,4	11,7
Sum rentekostnader	108,8	120,2	457,6	491,6
Netto renteinntekter	145,1	129,1	562,5	545,8

*Avgift til Bankenes sikringsfond er i 2017 periodisert månedlig. I 2016 ble avgiften i sin helhet belastet regnskapet i 1. kvartal.

Note 16 - Netto verdiendring og gevinst/tap på finansielle instrumenter

	4. kvartal 2017	4. kvartal 2016	Året 2017	Året 2016
Netto verdiendring og gevinst/tap på sertifikater og obligasjoner	-2,7	-4,5	9,7	18,9
Netto verdiendring og gevinst/tap på aksjer og aksjederivater	1,9	18,0	8,2	17,0
Netto verdiendring og gevinst/tap på basisswapper	0,0	0,0	0,0	-1,0
Netto verdiendring og gevinst/tap på andre finansielle instrumenter	6,3	6,2	12,6	40,9
Netto verdiendring og gevinst/tap på finansielle instrumenter	5,5	19,7	30,5	75,8

Note 17 - Driftskostnader

	4. kvartal 2017	4. kvartal 2016	Året 2017	Året 2016
Lønnskostnader inkl. aga *)	36,6	32,9	139,7	137,6
Pensjonskostnader	0,0	0,5	9,7	11,2
Andre personalrelaterte kostnader	2,3	2,3	7,2	8,0
IT-kostnader	8,3	8,2	34,3	31,8
Andre administrasjonskostnader	4,5	4,1	16,3	16,2
Avskrivning/nedskrivning/verdiendring ikke-finansielle eiendeler	3,7	5,6	17,9	28,7
Driftskostnader eiendommer og lokaler	6,4	4,3	20,7	19,7
Honorarer	3,7	1,9	12,6	12,4
Øvrige driftskostnader	4,7	6,7	19,0	18,7
Sum driftskostnader	70,2	66,5	277,4	284,3

*) Inkluderer finansskatt i 2017.

Note 18 - Garantiansvar og andre poster utenom balansen

Garantiansvar	31.12.2017	31.12.2016
Betalingsgarantier	30,9	70,1
Kontraktsgarantier	52,8	55,0
Lånegarantier	17,3	13,9
Annet garantiansvar	15,6	15,1
Sum garantier overfor kunder	116,6	154,1
Garanti overfor Eksportfinans ASA *	0,0	72,7
Sum garantiansvar	116,6	226,8

* Bankens garantiansvar overfor Eksportfinans ASA er terminert med virkning fra og med 31.12.17.

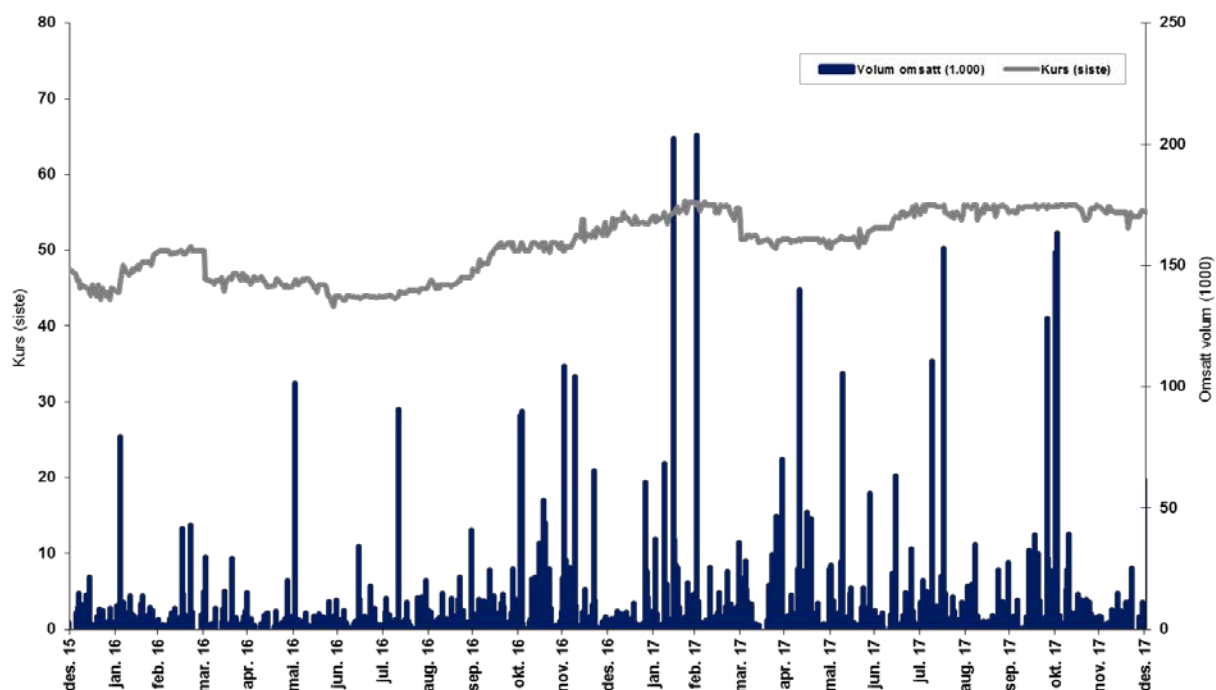
Pantstillelser	31.12.2017	31.12.2016
Obligasjoner, pål. verdi, stilt som sikkerhet for låneadgang i Norges Bank	561,0	415,0
Sum pantstillelser	561,0	415,0

I forbindelse med ratingprosessen av Sparebanken Øst Boligkreditt AS, har banken utstedt en garanti for alle OMF-forpliktelser i boligkredittforetaket. OMF-forpliktelsene utgjør pålydende MNOK 9.680,2 pr. 31.12.17 og MNOK 8.164,4 pr. 31.12.16.

Fortrinnsrett	31.12.2017	31.12.2016
Fortrinnsrett iht. finansforetaksloven § 11-15 (pålydende)	9.680,2	8.164,4
Sum fortrinnsrett	9.680,2	8.164,4

Note 19 - Egenkapitalbevis

Sparebanken Øst (SPOG)

De 20 største egenkapitalbeviser pr. 31.12.2017

Navn	Antall	%	Navn	Antall	%
1 MP Pensjon	1.707.823	8,24 %	11 Citibank NA New York (Nom.)	301.418	1,45 %
2 Directmarketing Invest AS	999.500	4,82 %	12 Wenaasgruppen AS	273.000	1,32 %
3 Verdipapirfondet Eika utbytte	704.682	3,40 %	13 DnB NOR Markets	233.000	1,12 %
4 Hansen, Asbjørn Rudolf	500.000	2,41 %	14 Profond AS	200.163	0,97 %
5 Bergen Kommunale Pensjonsk	500.000	2,41 %	15 Jal Holding AS	198.104	0,96 %
6 Cape Invest AS	491.609	2,37 %	16 Danske Bank AS (Nom.)	156.842	0,76 %
7 Storetind AS	432.993	2,09 %	17 Løkke, Helge Arnfinn	148.433	0,72 %
8 Jag Holding AS	400.000	1,93 %	18 Tomtefeste 1 AS	140.278	0,68 %
9 Foretakskonsulenter AS	385.100	1,86 %	19 Juel, Iver Albert	131.306	0,63 %
10 AS Andersen Eiendomselskap	354.500	1,71 %	20 Seriana AS	130.931	0,63 %

Eierbrøk morbank

	01.01.2018	01.01.2017
Egenkapitalbeviskapital	207,3	207,3
Overkursfond	387,8	387,8
Utjevningsfond (ekskl. utbytte)	305,6	296,1
Andel tilgjengelig for salg reserve	68,0	63,3
Sum teller (A)	968,7	954,5
Sum egenkapital (årets avsetning til utbytter holdt utenom)	2.816,1	2.636,1
Sum nevner (B)	2.816,1	2.636,1
Eierbrøk (A/B) i %	34,40	36,21

Resultatregnskap morbank

(Beløp i mill.)	4. kvartal 2017	4. kvartal 2016	Året 2017	Året 2016
Renteinntekter	156,7	164,5	637,8	689,4
Rentekostnader	75,1	84,3	317,4	357,3
Netto renteinntekter	81,6	80,2	320,4	332,1
Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester	26,1	24,0	99,6	94,1
Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester	3,7	3,8	14,4	15,3
Utbytte	148,2	55,0	164,4	81,9
Netto verdiendring og gevinst/tap fra finansielle instrumenter	5,5	10,0	41,3	71,1
Andre driftsinntekter	1,0	1,4	4,9	5,3
Netto andre driftsinntekter	177,1	86,6	295,8	237,1
Lønn m.v.	31,6	28,9	130,1	131,6
Administrasjonskostnader	10,0	10,5	41,1	40,7
Avskrivning/nedskrivning/verdiendring ikke-finansielle eiendeler	2,4	3,0	11,3	11,4
Andre driftskostnader	10,7	11,2	43,5	43,4
Sum driftskostnader	54,7	53,6	226,0	227,1
Resultat før tap	204,0	113,2	390,2	342,1
Tap på utlån og garantier	-4,9	-1,3	-1,6	-2,8
Resultat før skattekostnad	208,9	114,5	391,8	344,9
Skattekostnad	15,5	13,6	57,4	65,2
Resultat etter skatt	193,4	100,9	334,4	279,7
Resultat pr. egenkapitalbevis	3,38	1,83	5,84	5,08
Utvannet resultat pr. egenkapitalbevis	3,38	1,83	5,84	5,08

Totalresultat morbank

(Beløp i mill.)	4. kvartal 2017	4. kvartal 2016	Året 2017	Året 2016
Resultat etter skatt	193,4	100,9	334,4	279,7
Poster som ikke vil bli reklassifisert til resultatregnskapet				
Aktuarielle gevinster og tap på ytelsesplaner	-29,0	3,1	-29,0	3,1
Skatt relatert til poster som ikke kan bli reklassifisert	7,3	-0,8	7,3	-0,8
Poster som senere kan bli reklassifisert til resultatregnskapet				
Endringer i virkelig verdi for investeringer tilgjengelig for salg	23,7	3,6	23,7	-5,9
Skatt relatert til poster som kan bli reklassifisert	-0,8	0,0	-0,8	0,1
Totalresultat	194,6	106,8	335,6	276,2

Balanse morbank

(Beløp i mill.)	31.12.2017	31.12.2016
Eiendeler		
Kontanter og fordringer på sentralbanker	341,2	311,9
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1.929,3	1.740,2
Utlån til og fordringer på kunder	18.653,6	19.156,6
Sertifikater og obligasjoner til virkelig verdi	4.358,8	4.129,1
Aksjer og andeler	483,9	460,1
Finansielle derivater	128,0	186,5
Sertifikater og obligasjoner, holdes til forfall	0,0	205,4
Eierinteresser i konsernselskap	890,9	888,5
Utsatt skatt eiendel	9,2	0,0
Varige driftsmidler	76,0	72,6
Andre eiendeler	10,9	4,2
Forsk.bet. ikke påløpte kostn. og opptj. ikke mottatte inntekter	7,0	15,1
Sum eiendeler	26.888,8	27.170,2
Gjeld og egenkapital		
Gjeld til kredittinstitusjoner	562,0	325,7
Innskudd fra og gjeld til kunder	14.001,0	13.896,2
Finansielle derivater	19,4	27,4
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	8.357,8	9.249,5
Andre forpliktelser	178,4	140,9
Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter	28,8	25,5
Avsetninger for påløpte kostnader og forpliktelser	66,1	37,3
Utsatt skatt forpliktelse	0,0	3,6
Ansvarlig lånekapital	703,6	703,5
Sum gjeld	23.917,1	24.409,6
Innskutt egenkapital	595,1	595,1
Opptjent egenkapital	2.376,6	2.165,5
Sum egenkapital	2.971,7	2.760,6
Sum gjeld og egenkapital	26.888,8	27.170,2

Endring egenkapital morbank

(Beløp i mill.)	Innskutt egenkapital			Opptjent egenkapital				
	Sum egenkapital	Egenkap. bevis	Overkurs	Utjevningsfond	Grunnfonds-kapital	Gavefond	Tilgjengelig for salg reserve	Annen egenkap.
2017								
Egenkapital pr. 31.12.2016	2.760,6	207,3	387,8	379,0	1.573,7	38,1	174,7	0,0
Resultat	334,4	0,0	0,0	121,1	213,3	0,0	0,0	0,0
Endringer i virkelig verdi for investeringer TFS	22,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	22,9	0,0
Aktuarielle gevinster og tap på ytelsesplaner	-21,7	0,0	0,0	-7,9	-13,9	0,0	0,0	0,0
Totalresultat	335,6	0,0	0,0	113,2	199,4	0,0	22,9	0,0
Utbytte til EK-bevisiere 2016 vedtatt	-82,9	0,0	0,0	-82,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Utbytte på samfunnskapitalen 2016 vedtatt	-41,5	0,0	0,0	0,0	-41,5	0,0	0,0	0,0
Endringer gavefondet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Egenkapital pr. 31.12.2017	2.971,7	207,3	387,8	409,3	1.731,6	38,1	197,6	0,0

Årets forslag til utbytte til egenkapitalbevisiere på MNOK 103,7 ligger som en del av utjevningsfondet og årets forslag til utbytte på samfunnskapitalen på MNOK 51,9 ligger som en del av grunnfondskapitalen inntil de er endelig vedtatt av forstandskapet.

2016	Innskutt egenkapital			Opptjent egenkapital				
	Sum egenkapital	Egenkap. bevis	Overkurs	Utjevningsfond	Grunnfonds-kapital	Gavefond	Tilgjengelig for salg reserve	Annen egenkap.
Egenkapital pr. 31.12.2015	2.587,0	207,3	387,8	341,2	1.432,1	38,1	180,5	0,0
Årsresultat	279,7	0,0	0,0	105,3	174,4	0,0	0,0	0,0
Endringer i virkelig verdi for investeringer TFS	-5,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-5,8	0,0
Aktuarielle gevinster og tap på ytelsesplaner	2,3	0,0	0,0	0,9	1,4	0,0	0,0	0,0
Totalresultat	276,2	0,0	0,0	106,2	175,8	0,0	-5,8	0,0
Utbytte til EK-bevisiere 2015 vedtatt	-68,4	0,0	0,0	-68,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Utbytte på samfunnskapitalen 2015 vedtatt	-34,2	0,0	0,0	0,0	-34,2	0,0	0,0	0,0
Endringer gavefondet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Egenkapital pr. 31.12.2016	2.760,6	207,3	387,8	379,0	1.573,7	38,1	174,7	0,0

Årets forslag til utbytte til egenkapitalbevisiere på MNOK 82,9 ligger som en del av utjevningsfondet og årets forslag til utbytte på samfunnskapitalen på MNOK 41,5 ligger som en del av grunnfondskapitalen inntil de er endelig vedtatt av forstandskapet.

Kontantstrømoppstilling morbank

		31.12.2017	31.12.2016
Driftsaktiviteter			
Resultat før skattekostnad		391,8	344,9
Justert for:			
Endring i netto opptj. renteinntekter og pål. rentekostnader		4,5	-3,1
Netto inn-/utbetaling av lån til kredittinstitusjoner		-193,0	362,6
Netto inn-/utbetaling av lån til kunder		509,2	-1.418,4
Endring i sertifikater og obligasjoner til virkelig verdi		-229,6	424,2
Endring i øvrige eiendeler i forbindelse med driften		7,5	-46,2
Netto inn-/utbetaling av innlån fra kredittinstitusjoner		-3,7	-39,0
Netto inn-/utbetaling av innskudd fra kunder		104,2	717,6
Endring i øvrig gjeld i forbindelse med driften		-14,4	-13,6
Ikke-kontante poster inkludert i resultat før skattekostnad		1,9	-4,6
Netto gevinst/tap fra investeringsaktiviteter		-3,4	-17,9
Netto gevinst/tap fra finansieringsaktiviteter		1,1	0,9
Netto endring i forbindelse med investeringsaktiviteter		0,0	10,0
Periodens betalte skatt		-50,2	-51,4
Netto kontantstrøm fra driftsaktiviteter	A	525,9	266,0
Investeringsaktiviteter			
Utbetaling ved kjøp av varige driftsmidler		-14,7	-6,8
Innbetaling ved salg av varige driftsmidler		0,2	0,9
Netto inn-/utbetaling ved salg/kjøp av finansielle investeringer		206,5	9,7
Netto inn-/utbetaling vedrørende investeringer i datterselskap		-2,4	-11,0
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	B	189,6	-7,2
Finansieringsaktiviteter			
Netto inn-/utbetaling ved låneopptak til/fra kredittinstitusjoner		240,0	-60,0
Utbetaling ved tilbakebetaling av verdipapirer		-2.246,4	-1.844,1
Innbetaling ved utstedelse av verdipapirer		1.399,3	1.649,0
Utbetaling av utbytte		-82,9	-68,4
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	C	-690,0	-323,5
Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter	A+B+C	25,5	-64,7
Kontanter og kontantekvivalenter pr. 01.01.		321,4	386,1
Beholdning av kontanter og kontantekv. periodens slutt		346,9	321,4

Likviditetsbeholdningen inkluderer kontanter og fordringer på sentralbanker samt utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner som gjelder rene plasseringer.

Nøkkeltall konsern

	4. kvartal 2017	3. kvartal 2017	2. kvartal 2017	1. kvartal 2017	4. kvartal 2016
Lønnsomhet					
1. Egenkapitalrentabilitet	9,31	9,37	12,68	10,24	10,40
2. Rentenetto i % av GFK	1,57	1,56	1,55	1,48	1,43
3. Resultat etter skatt i % av GFK	0,83	0,84	1,10	0,88	0,89
4. Kostnader i % av GFK	0,76	0,74	0,69	0,85	0,74
5. Kostnader i % av inntekter (før tap på utlån/garantier)	41,29	39,33	32,57	42,15	39,35
6. Kostnader i % av inntekter (ekskl. avk. på finansielle invest.)	42,70	40,33	36,88	45,81	44,54
Balansetall					
7. Netto utlån til kunder	30.972,4	30.423,6	30.088,7	29.749,8	29.695,7
8. Utlånsvekst (kvartal)	1,80	1,11	1,14	0,18	-0,06
9. Innskudd	13.971,8	13.941,4	14.038,1	13.526,7	13.887,4
10. Innskuddsvekst (kvartal)	0,22	-0,69	3,78	-2,60	0,13
11. Gjennomsnittlig egenkapital	3.268,0	3.268,7	3.179,9	3.090,7	3.070,9
12. Gjennomsnittlig forvaltningskapital (GFK)	36.780,5	36.616,0	36.565,1	36.129,9	35.843,8
Nedskrivninger på utlån og mislighold					
13. Tap i % av netto utlån til kunder (IB)	-0,02	0,05	0,05	0,02	0,02
14. Nedskrivninger i % av brutto utlån til kunder	0,32	0,34	0,35	0,36	0,36
15. Netto misligholdte og tapsutsatte eng. i % av netto utlån	0,36	0,40	0,35	0,35	0,47
Soliditet					
16. Ren kjernekapitaldekning inkl. 50% av udisponert resultat (%)	17,49	17,66	17,62	17,39	17,21
17. Ren kjernekapitaldekning (%)	17,49	16,94	17,12	17,17	17,21
18. Kjernekapitaldekning (%)	19,44	18,89	19,08	19,14	19,19
19. Kapitaldekning (%)	21,39	20,84	21,05	21,11	21,17
20. Risikovektet volum (beregningsgrunnlag)	17.960,0	17.978,2	17.795,3	17.742,1	17.696,7
21. Uvektet kjernekapitalandel inkl. 50% av udisp. res. (%)	9,23	9,37	9,27	9,18	9,24
22. Uvektet kjernekapitalandel (Leverage Ratio) (%)	9,23	9,03	9,03	9,08	9,24
Likviditet					
23. Innskuddsdekning	45,11	45,82	46,66	45,47	46,77
24. LCR (%)	204,15	223,96	295,15	211,58	284,00
Kontor og årsverk					
25. Antall bankkontorer	25	25	25	25	25
26. Årsverk	181	190	197	204	209
Egenkapitalbevis					
27. Eierbrøk (morbank) (%)	36,21	36,21	36,21	36,21	37,67
28. Antall egenkapitalbevis	20.731.183	20.731.183	20.731.183	20.731.183	20.731.183
29. Bokført egenkapital pr. bevis	58,57	57,76	56,41	54,66	57,30
30. Resultat pr. egenkapitalbevis	1,34	1,35	1,76	1,36	1,46
31. Utbytte pr. bevis	5,00	0,00	0,00	0,00	4,00
32. Omløpshastighet	19,66	15,41	22,27	20,22	20,70
33. Kurs	55,25	55,00	53,00	51,50	52,00

Nøkkeltall beskrivelse

Lønnsomhet

1. Egenkapitalrentabilitet
2. Rentenetto i % av GFK
3. Resultat etter skatt i % av GFK
4. Kostnader i % av GFK
5. Kostnader i % av inntekter (før tap på utlån/garantier)
6. Kostnader i % av inntekter (ekskl. avk. på finansielle investeringer)

Resultat etter skatt i % av gjennomsnittlig egenkapital
 Rentenetto i % av gjennomsnittlig forvaltningskapital
 Resultat etter skatt i % av gjennomsnittlig forvaltningskapital
 Lønn mv., adm.kostn., avskr. og andre driftskostn. i % av gj.snitt. forvaltningskapital
 Lønn mv., adm.kostn., avskr. og andre driftskostn. i % av rentenetto, utbytte, netto prov.innt., netto verdiendr. og gev./tap på fin.instr. og andre driftsinntekter
 Lønn mv., adm.kostn., avskr. og andre driftskostn. i % av rentenetto, netto prov.innt og andre driftsinntekter

Balansetall

7. Netto utlån til kunder
8. Utlånsvekst (kvartal/12mnd)
9. Innskudd
10. Innskuddsvekst (kvartal/12mnd)
11. Gjennomsnittlig egenkapital
12. Gjennomsnittlig forvaltningskapital (GFK)

Brutto utlån fratrukket nedskrivninger
 Endring netto utlån i % av IB netto utlån. Kvartalstall viser vekst i kvartalet, mens øvrige tall viser 12mnd vekst
 Innskudd fra kunder
 Endring innskudd i % av IB innskudd. Kvartalstall viser vekst i kvartalet, mens øvrige tall viser 12mnd vekst
 (IB egenkapital fratr. foreslåtte utbytter + UB egenkapital fratr. foreslåtte utbytter) / 2
 Gjennomsnittlig forvaltningskapital basert på kvartalsvise balansetall

Nedskrivninger på utlån og mislighold

13. Tap i % av netto utlån til kunder (IB)
14. Nedskrivninger i % av brutto utlån til kunder
15. Netto misligholdte og tapsutsatte eng. i % av netto utlån

Tap i % av IB netto utlån til kunder for perioden
 Sum spesifiserte og uspesifiserte nedskrivninger i % av brutto utlån til kunder
 Netto misligholdte og tapsutsatte eng. i % av netto utlån til kunder

Soliditet

16. Ren kjernekapitaldekning inkl. 50% av udisponert resultat (%)
17. Ren kjernekapitaldekning (%)
18. Kjernekapitaldekning (%)
19. Kapitaldekning (%)
20. Risikovektet volum (beregningsgrunnlag)
21. Uvektet kjernekapitalandel inkl. 50% udisponert resultat (%)
22. Uvektet kjernekapitalandel (Leverage Ratio) (%)

Ren kjernekapital inkl. 50% av udisponert resultat i % av risikovektet volum (ber.gr.lag)
 Ren kjernekapital i % av risikovektet volum (beregningsgrunnlag)
 Kjernekapital i % av risikovektet volum (beregningsgrunnlag)
 Sum ansvarlig kapital i % av risikovektet volum (beregningsgrunnlag)
 Sum kreditt- og motpartsrisiko, valutarisiko, operasjonell risiko og beregningsgrunnlag for svekket kredittverdighet motpart (CVA)
 Kjernekapital inkl. 50% av udisponert resultat i % av uvektet beregningsgrunnlag.
 Kjernekapital i % av uvektet beregningsgrunnlag

Likviditet

23. Innskuddsdekning
24. LCR (%)

Innskudd i % av netto utlån til kunder
 Likvide midler i % av netto utbetalinger i en stressituasjon på 30 dager

Kontor og årsverk

25. Antall bankkontorer
26. Årsverk

Egenkapitalbevis

27. Eierbrøk (morbank) (%)
28. Antall egenkapitalbevis
29. Bokført egenkapital pr. bevis
30. Resultat pr. egenkapitalbevis
31. Utbytte pr. bevis
32. Omløpshastighet
33. Kurs

Egenkapitalbeviserernes andel av total egenkapital (fratrukket foreslåtte utbytter) i % (Grunnlag pr. 01.01, tidsvektet ved emisjon)
 Totalt antall utestående egenkapitalbevis
 Eierandelskapitalen dividert på antall egenkapitalbevis. Årets avsetning til utbytte er inkludert i beregningen
 Eierandelskapitalens del av konsernets resultat etter skatt pr. utestående egenkapitalbevis pr. 31.12
 Utbytte i kr pr. egenkapitalbevis
 Annualisert omsetningshastighet (omsatt i % av utstedt)
 Siste omsatte

Resultatutvikling konsern

(Beløp i mill.)	4. kvartal 2017	3. kvartal 2017	2. kvartal 2017	1. kvartal 2017	4. kvartal 2016
Renteinntekter	253,9	255,0	256,9	254,3	249,3
Rentekostnader	108,8	110,9	115,8	122,1	120,2
Netto renteinntekter	145,1	144,1	141,1	132,2	129,1
Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester	22,5	21,9	20,3	21,0	21,3
Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester	10,1	10,3	9,8	10,2	10,3
Utbytte	0,1	0,2	16,0	0,0	0,0
Netto verdiendring og gevinst/tap fra finansielle instrumenter	5,5	4,1	6,5	14,4	19,7
Andre driftsinntekter	6,9	13,9	18,7	22,9	9,2
Netto driftsinntekter	24,9	29,8	51,7	48,1	39,9
Lønn	38,9	40,6	32,5	44,6	35,7
Administrasjonskostnader	12,8	12,6	12,8	12,4	12,3
Avskrivning/nedskrivning/verdiendring ikke-finansielle eiendeler	3,7	4,3	4,9	5,0	5,6
Andre driftskostnader	14,8	10,9	12,6	14,0	12,9
Sum driftskostnader	70,2	68,4	62,8	76,0	66,5
Resultat før tap	99,8	105,5	130,0	104,3	102,5
Tap på utlån og garantier	-1,7	3,8	3,8	1,3	1,7
Resultat før skattekostnad	101,5	101,7	126,2	103,0	100,8
Skattekostnad	24,8	24,5	25,7	25,0	20,5
Resultat etter skatt	76,7	77,2	100,5	78,0	80,3
Resultat pr. egenkapitalbevis	1,34	1,35	1,76	1,36	1,46
Utvannet resultat pr. egenkapitalbevis	1,34	1,35	1,76	1,36	1,46

Totalresultatutvikling konsern

(Beløp i mill.)	4. kvartal 2017	3. kvartal 2017	2. kvartal 2017	1. kvartal 2017	4. kvartal 2016
Resultat etter skatt	76,7	77,2	100,5	78,0	80,3
Poster som ikke vil bli reklassifisert til resultatregnskapet					
Aktuarielle gevinster og tap på ytelsesplaner	-30,3	0,0	0,0	0,0	2,9
Skatt relatert til poster som ikke kan reklassifiseres	7,6	0,0	0,0	0,0	-0,7
Poster som senere kan bli reklassifisert til resultatregnskapet					
Endringer i virkelig verdi for investeringer tilgjengelig for salg	23,7	0,0	0,0	0,0	3,6
Skatt relatert til poster som kan reklassifiseres	-0,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Totalresultat	76,9	77,2	100,5	78,0	86,1

Balanseutvikling konsern

(Beløp i mill.)	31.12.2017	30.09.2017	30.06.2017	31.03.2017	31.12.2016
Eiendeler					
Konter og fordringer på sentralbanker	341,2	323,9	536,5	313,1	311,9
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	5,7	8,9	109,6	24,8	9,5
Utlån til og fordringer på kunder	30.972,4	30.423,6	30.088,7	29.749,8	29.695,7
Sertifikater og obligasjoner	4.515,1	4.576,3	4.671,0	4.821,9	4.285,1
Aksjer og andeler	483,9	457,0	448,7	448,1	460,1
Finansielle derivater	297,9	350,7	361,6	363,8	369,6
Sertifikater og obligasjoner, holdes til forfall	0,0	0,0	0,0	207,4	205,4
Investerings eiendommer	134,6	135,6	211,2	241,1	284,3
Varige driftsmidler	133,9	133,2	136,0	135,7	131,4
Andre eiendeler	103,2	145,6	86,4	138,9	27,0
Forsk.bet. ikke påløpte kostn. og opptj. ikke mottatte inntekter	6,2	12,0	15,4	20,5	14,7
Sum eiendeler	36.994,1	36.566,8	36.665,1	36.465,1	35.794,7
Gjeld og egenkapital					
Gjeld til kredittinstitusjoner	330,1	62,4	61,1	93,2	90,2
Innskudd fra og gjeld til kunder	13.971,8	13.941,4	14.038,1	13.526,7	13.887,4
Finansielle derivater	25,5	32,7	26,2	43,9	47,5
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	18.228,5	18.230,6	18.346,9	18.528,5	17.614,6
Andre forpliktelser	235,0	190,3	162,1	348,9	183,6
Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter	37,8	35,6	31,7	34,9	30,5
Avsetninger for påløpte kostnader og forpliktelser	68,6	38,6	38,6	38,6	38,6
Utsatt skatt forpliktelse	8,9	24,4	26,8	17,4	22,7
Ansvarlig lånekapital	703,6	703,5	703,5	703,4	703,5
Sum gjeld	33.609,8	33.259,5	33.435,0	33.335,5	32.618,6
Innskutt egenkapital	595,1	595,1	595,1	595,1	595,1
Opptjent egenkapital	2.789,2	2.456,5	2.456,5	2.456,5	2.581,0
Udisponert ordinært resultat	0,0	255,7	178,5	78,0	0,0
Sum egenkapital	3.384,3	3.307,3	3.230,1	3.129,6	3.176,1
Sum gjeld og egenkapital	36.994,1	36.566,8	36.665,1	36.465,1	35.794,7

HOVEDKONTOR
Brageres Torg 2, Drammen
Postboks 67, 3301 Hokksund
post@oest.no
oest.no

